

Juhász Gyula

JUHÁSZ GYULA

NEFELEJCS.

7575

777

SZTE Egyetemi Könyvtár

J000514381

SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM
Magyar Iradalomtörténeti Intézetek Könyvtára

Leit. napló: _____ Lez.: VI

a csoport: 444 szám. _____

NEGYVENHATOSOK.

— In memoriam. —

Szörnyű dicsőségünk hadd zengjem, éjszinű fátyolt
Fonva a lantra, melyen bomlanak az idegek.
Álom nélküli és komoran feketéllő éjszaka vadján,
Lelkem pusztáján marsol a hősi ezer.
Látom őket a dél kövein menetelni kitartón,
Merre Szabács, Nándor, Valjevo, Nis meredez.
Látom északon is zord messze mezők sivatagján,
Hol ugató ércek számuma fürgeteg.
Látom, amint dalolón nekiszegzi az ezred a mellét,
Hogy fölfogja a vak északi Rém rohamát.
Látom délnyugaton bástyát állítani holtak
Nagy seregéből, hogy két haza védve legyen.
S látom, a messze, szilaj Piavénál emberi hidként
Holtan is ők fődözik a vonuló sereget.
Ó, ti fiuk, barnák, szőkék, ti Szegednek hősei, árvák,
Hol van a lant, a babér, mely dalol és koszoruz?
Északon és délen, keleten, nyugaton, e világnak
Minden tájékán sirotek áll s nevetek!
Hány hant domborodik s jelöletlen hány rög enyészik
Szerbia bús terein s merre Galicia van,
Lengyel síkokon és a Doberdón, távol Isonzó
És Piave mélyén, messze kopár köveken!
Mind csöndben szunnyad s álmát álmodja a holt ott
— (Elfáradt gyermek mostoha anyja ölén)
Hűs Tisza partjáról, hol a szürke füzes szomoruan leng,
Nagy jegenyék dala zsong, szőke akác mosolyog.
Hol Dugonics busong, Dankó muzsikál és méla Tömörkény
Darvadozik anyaföld csöndes eressze alatt,

Hol kis házak előtt, ha vasárnap alkonya barnul,
Ülnek a jó öregek, égnek a makrapipák
S várnak a szép eladók pötykén kivirulva az ablak
Százszorszépei közt és violái mögött,
S várnak néma, sötét sorban, siró szemmel feketében
Fájdalmas szüzek és bánatos édesanyák.
Véres idők terhét hordozza borongva, lemondva
E sereg és neki már mit hoz a vak diadal?
Kedveseik vérén váltságot nyert Magyarország
S szörnyű dicsőségük fénye ragyog Szegeden.

NEFELEJCS.

I.

*Bus Morva mentén árva kis Szakolca,
Emlékszel-e a régi vándorodra,*

*Ki itt tanyázott két keserű évet
És bus ifjuból bölcs öreg legény lett?*

*Ki szelek szárnyán sóhajtottam vissza
A Tisza táját vágyó dalaimba*

*S úgy álltam árván a magyar határon,
Mint Toldi ős a nyári pusztaságon*

*És úgy idéztem büszke Budapestet,
Mint bánatos szerelmes, aki szenved*

*És úgy idéztem az öreg Gvadányit,
Mint tékozló fiú, ki hazaáhit.*

*És úgy öleltem a szláv mélabut itt,
Mint beteg nővért, aki édesbusit.*

*Most mit csinálhatsz, most ki jár ki mélán
A szent határra fekete éjjeltájt*

*A háromszinű félfát megölelve,
Mint árva, aki anyját eltemette.*

II.

*Kis Tisza mentén Mármaros Szigetnek
Piros tetői ködből integetnek,*

*A messzi és a mult derűs ködéből,
Egy régi őszből és egy régi télből.*

*Az Iza tükre a lelkembe csillan,
Hol Arany árnya kószált álmaimban.*

*Első szerelmünk itt tavaszodott még,
Ha én csak egyszer ily szomoru volnék!*

*Egy vig majális mámore dereng még,
A könnyek fátylán rózsálló nagy emlék.*

*És régi séták útja visz ki messze,
Hol hívón kéklik a regés Verecke.*

*Ugy érzem, egy dalt akkor félbehagytam,
Eresszetek! Ott vár rám az a dallam!*

POZSONY.

*Ha alkonyatkor ballagtál a ködben,
Mely lágy fátylával a Dunára hullt,
A zsongó zajban és a méla csöndben
Fáradt szivedbe muzsikált a mult.*

*A vén utcákon szinte visszazengett
A régi léptek kongó moraja,
Széchenyi járt itt és honán merengett,
Amely nem volt, de lesz még valaha.*

*Csokonait itt várta a diéta,
Petőfit is és az a nyurga, méla,
Szelid diák, Reviczky, itt merengett,*

*Hol most uj bánat árvul a ligetben
S a márványszép királynő téli estben
Magyarjaira vár a Duna mellett.*

MÁRAMAROSSZIGET.

*Magyar Kelet bazárja volt e város,
Fajok tanyája, ódon és kies,
Közel az éghez s a magyar határhoz
S a vándorló költőhöz is szíves.*

*Kegyes atyáknál öreg iskolában
Magyart, latint oktattam itten én,
Párizs felé szállt akkor ifju vágyam.
Fiatalságom ódon Szigetén.*

*Párizst kerestem és könyvekbe bújtam
Mig az idő szállt — ó én drága multam —
Örökre meddön és mulasztva múlt,*

*Egy fiatal lány szeme átvilágol
Felém e fényből, mint a másvilágból
És vissza, vissza nem visz oda út.*

SZABADKA.

Ó régi nyár, mikor a vén verandán
Két új poéta régi verseken
Elbibilődött s a hold arca sandán
Két nyárfa közt bukkan ki az egen.

Ó régi nyár, az ébenóra halkán
Elmuzsikálta már az éjfelet,
Az árnyak óriása várt a parkban
S a denevér szállt rózsáink felett.

Ó régi nyár, a zongorán egy akkord
Fölsírt és mélyen a szívünkbe markolt,
Künn a kutyák szűkültek elhalóan,

Valami nagy bú olvadt jól a borban,
Fájón figyeltünk vén magyar szavakra
S álmában olykor sóhajtott Szabadka!

UJVIDÉK.

*A messzi árnyban kék, zöld lampionok,
Az esti fényben hófehér ruhának
Hulláma hintáz és a kerti hársak
Ezüst feje szűz csillagokba bólong.*

*Mi lenn pihentünk el a nyári fűben,
A vörhenyes, dús konfetti avarban . . .
Távol zenék fölsíró hangja harsan.
Én csillagot fürkészek fönn az űrben.*

*Egy ifju költő egy lányt sirva csókol,
Mert mámoros a vágytól és a bortól,
Mert arany ifjusága most ragyog.*

*Én régi verseket dúdolván fájón
A köpenyem a hűvös estbe tárom
És keresek egy eltűnt csillagot.*

CSÁKTORNYA.

Nem voltam itt, de a rozsdás avarban
Lelkem bejárta százszor a helyet,
Hol Zrinyi élt, ki a búsult magyarba
Tüzes ígével hitet égetett.

Az erdő áll még, ősi koronáján
Hárfáz a szél és vihar orgonál,
De földdel egyek már az ősi bástyák
S reményeinknek földje oly kopár.

Ma már düledék vára lőn Szigetnek
Egész hazánk s a késő énekesnek
Bús lelke sirva járja az avar

És néma daccal, fojtott fájdalommal
Idézi őseit, aki porba rogyva
Vérével írta: Ne bántsát a magyart!

HERMIA.

*Mi szebb : bokáid karcsú ive tán,
Vagy vállaid vonagló vonala,
Ivor fogad az ajkad biborán
Vagy a szemed, e halvány ibolya ?*

*Mi jobb : ha látlak lassan lejteti
Fénylő szinen, mint hattyút nyári tón,
Vagy erkélyed homályán sejteni
Az árnyadat az éji kárpiton ?*

*S mi édesebb bű : elgondolni fájón,
Hogy nélküled suhant el ifjuságom,
Mely olyan árva és örömtelen volt ?*

*Vagy, hogy ha majd a hűs hantokba fekszem,
Örök sötétben is kéklik felettem
Szemed derűje, mint a nyári mennybolt ?*

TITKOS ÉRTELMÜ RÓZSA.

*Lehet, hogy soha ki sem ejtem,
Mit boldog fájón rejt a lelkem.*

*Mint gyémántot a szürke tokban,
Hordom e kincset mély titokban.*

*Szent e titok s e némaság szent,
A sirban mondok rája áment.*

*De szemeimben ott lobogsz majd
S te adsz ajkamra hosszú sóhaj.*

*A vérem lángra tőled lobban
S virágot nyítsz haló poromban.*

*Magányos és fekete rózsát
És — nélküled nem lesz menyország!*

NÁSZÚT.

*A bánatommal, e hű utitárssal
Elindulok majd s megnézem Velencét,
Hol tenger és ég a szemedre rávall
És akkor, egyszer tán boldog leszek még.*

*Köszöntöm majd a márvány palotákat,
Melyek láttodra alkonyfénybe gyúltak
S a tengert, amely megcsókolta vállad
S ringatta lágyan szőke koszorúdat.*

*És megnézem a régi mestereknek
Száz remekét, amelyen elmerengett
Tekinteted, mint csillag a homályon*

*S azóta szebb e sok, sok boldog álom
És szőkébbek a Bellini Madonnák
És derűsebb a dantei menyország.*

SZÉP CSÖNDESEN.

*Meggyógyulok még, oly jó hűs az éj lenn.
A szívem is eláll a csönd ölében.*

*Meggyógyulok még, nem fáj majd az édes,
Gyönyörrel égő féltésem, ha éj lesz.*

*A gyöngyvirágok s jázminok felettem
Vigan virulnak majd a siri kertben.*

*Te tündökölsz szépen tovább a napban
És elfelejtet rég, hogy elmaradtam.*

*A dalaim új ajkon újra zengnek
Mulandó fájást és örök szerelmet.*

*Folyik tovább a bús, vig földi játék,
Vagy ajkam lenn is a csókodra vár még?*

NÉMA VÁLASZ.

Ó nézz szemembe, oly alázatos bus
Mély áhítat ég benne s kutyahűség,
Egy jó szót kéreget, mint néma koldus
Ki lemondóan várja, hogy elűzzék.

Ugy néz rád, mint az Édenre Ádám,
Melyből kiveték, úgy néz rád e két szem,
És várja egy szavad halk biztatását,
Hogy ne engedj így elkárhozni még sem.

Bus férfi én, akartam porba rogyva
Szemedbe nézni, mint a csillagokba,
Hogy sorsomat olvassam és megértsem.

S te egykedvű derűsen és nyugodtan
Valamit gondolsz és én lenn a porban
Látom, hogy csuklódik be az Éden.

NÁSZDAL.

Örök körökbe írva már a sorsom.
Én tul kerültem már a földi gondon.

A csillagok közt érzem homlokon már,
Nagy életemnek romján áll az oltár.

Az emberekre megbékülve nézek,
Hisz asszonyom van, az örök művészet!

Szomoru volt az élet, ó de szép volt,
Vihar borult, de kiderült az égbolt.

Isten, ma téged várlak, ritka vendég,
Oly mély a vágyam, mint a végtelenség.

EGYETLEN ÉS KEGYETLEN . . .

*A napon, a verőfényes napon
Mennek a nők vigan s álmatagon.*

*Lebeg a kócsag és virág virit
A tavasz, a tavasz bontja színeit.*

*Mily szép e világ, gyönyörű tünemény,
Bus életem, rád tűz e büszke fény.*

*A napvilág, a boldog nagy világ
Ezer ékét dúsan tündöklí rád.*

*Miért, miért, én még ifju szívem,
Hogy néked mégis ma nem kell senkisé?*

*Az élet selymén himezett csodák,
Nem kellének ez ujult violák.*

*Csak Anna kell, csak Anna, aki nincs.
Egyetlen és kegyetlen drága kincs.*

*Szegény sorsom nagy diadémje Ő,
Imádandó és énekelendő!*

*Ki tudja hol van, hogy ma kit szeret?
Borulj rá mámorral, fiatal kikelet!*

TURÁN UTÁN.

Néha megcsap, mint napkeleti illat,
Fűszeres, álmos, valami vad mámor,
Ősi szavaknak mély zsongása ringat
És elcsal innen e fonnyadt világból.

Néha elfog valami bus honvágy
Az ős pusztára, amit cserbehagyunk
S szívembe tündökölnek égi rónák
Vén csillagai s megállok alattuk.

És érzem, eltévedtem a sűrűben
Az embernyájban, idegen gyűrűben,
Köbörtönök közt tétováz a léptem.

És érzem, hogy hiába hull a vérem,
Közönynek szürke homokja beissza
És őshazámba nem mehetek vissza!

TISZA SZÖGEN.

*Nem jártam én soha Dunán tul,
Hol Kupa, Vata' elesett,
Hol lankás dombok koronázzák
Az alkonyvéres egeket.*

*Én a Tiszának és Marosnak
Szögében élek álmodón,
Hol Attila, Ajtony robogtak
Valaha vemhes táltoson.*

*Az ősi szent tűz szürke hamvát
A szél szívembe szórja itt,
Keresem a turáni nagyság
Örök, konok magyarjait.*

*Keresem a kialuvó láng
Maradék üszkét az egen
S a hun király bús koporsóját
Magyar folyó mélyébe, lenn.*

EZ A FÖLD . . .

*Koldus vagy és paraszt vagy: itt maradsz.
E föld örökre altatón maraszt,
E föld, amelyből nincsen egy rögöd,
Csak guny és vád, örökös örököd.*

*Itt bujdokoltál hosszú éveken
Nehéz robotban, messze végeken,
Tanítva és tanulva éjt, napot,
Megsüvegelve urat és papot.*

*És álmodoztál Párizsról, a vak
Végvári éjben, őszi ég alatt
És Pestig sem jutottál el, szegény,
Fáradt, kopott, dalos vándorlegény.*

*Már itt maradsz e földön, föld alatt.
Még könnyed és pár versed megmaradt,
Ha sánda szem rád görbén néz talán,
Megbékél pár szív a szived dalán.*

VIZIMALOM.

Tápé alatt halkan
Forog a malom,
Körülötte csönd van,
Csönd és nyugalom.
Unalom, nyugalom,
Álmodik a víz,
Mely messze hegyekből
Tengerekbe visz.

Sziget alatt régen,
— Szép ifju korom, —
Láttam ilyen malmot
Szelid alkonyon.
Ki tudja, kinek jár,
Forog-e ma már,
Gondolatom arra
Gond őrleni jár.

Sziget alatt régen,
— Ó holt magyarok —
Amaz Arany János
Oda ballagott.
Énekelt is róla,
Mikor este lett,
Margit szigetén már
Borus éneket.

Forogj malom, örölj,
Ringass, Tisza víz,

A FALUVÉGI HÁZ.

A falu végén áll egy kicsi ház.
A messze, távol tájra kivigyáz.
Úgy ég a napban, mint az esti láz.

A faluvégi házból zene szól.
Elvágyó bánat cimbalma dalol
A messzenéző eresze alól.

Fecskéje az egekbe fölcikáz,
Kéménye is merengve fölpiáz,
A falu végről égre néz e ház.

De rávigyáz a mohos, ó torony
S homályos, álmos, fázós alkonyon
A homlokán egy denevér átoson.

CARMEN.

— Szamosi Elzának. —

*Mit Nietzsche és Weininger vallanak
Bús férfifejjel, mint hűs bölcseséget
— Ő bölcsesség, húnyt parazsad alatt
Milyen Pokol tündöklök, hevit, éget! —*

*A néember forrón és fájón kegyetlen
Teremtő, rontó ösztönét, te Asszony
Elénk döbbented dús művészetedben,
Pajkos játékosan, véres viharzón.*

*Szemedben tikkadt spanyol nyárnak éje,
Véredben a Bizet bizarr zenéje
És ajkadon a Mérimée igéi.*

*S tarantelládnál a szívünk megérti:
Hiába bölcsesség, mihaszna törvény,
Gyönyörbe, gyászba szédít itt az örvény.*

OCSKAY KORNÉLNAK.

A hold az égen még a régi, tünde,
Szomorú holdunk, hűvös és derűs
S a végtelen nyugalmat a nagy ürbe
Még hinti rajta az ősz hegedűs.

A Tisza még a régi, ballagó társ,
A fellegek is még a régiek,
De hol maradtak el a régi órák,
Mikor busultunk s nem tudtuk, minek?

A hangodat iszom, mint drága óbort
Kornél s szívembe száll a régi hóbort,
A szent, a tiszta, bánatos, nemes.

Mint kagyló ajkán tenger végtelenje
Szép ifjúságunk zeng, búg vissza benne...
Dalolj, dalolj, varázsló énekes!

BÚCSÚ ROBIN PAJTÁSTÓL.

*A mesejáték véget ért örökre.
Nem zeng az erdő, elfogyott a hold,
Az ifjuságom elveszett a ködbe,
Ez a pacsirta már, mely most dalolt.*

*Elmégy te is, Robin pajtás az éjben,
Isten veled, kis, kedves, vig kobold.
Talán még rád találok a regékben
S meg is siratlak, én vén, bús bolond.*

*Oly szép is volt ez a nyáréji álom.
De Hermiát ébredve nem találom,
Hozzám bűvölni nem birtad te sem.*

*Isten veled, Puck, pirkad már a hajnal,
Menj mustármaggal, dallal és kacajjal,
Az álomfüggönyt már leengedem.*

FIATAL SZINÉSZNŐ.

Mint karcsu pálma áll a tünde színen
És mosolyog és sir, oly kedves ő,
És vágyakat kelt a poétaszívben,
A szerepében mindig szerető.

Az ajkán ott susog Julia vágya
És ott zokog Cordélia baja,
A költészet és élet büve, bája
És mint sötét selyem, ragyog haja.

Ifjú színésznő, versek hegedűje,
Még benned él a művészet derűje
És a siker még jegyesed neked.

Élj és ragyogj, hódítva szíveket,
De ne feledd, hogy muló minden álom
S legszebb szerep, ha hű kar áldva átfon.

A SZINÉSZ HALÁLA.

*Alszik. A maszkja már halotti maszk,
Mely némán a nagy semmiségbe dermed,
Nem fog jelezni már vágyat, vigaszt,
Töprekedést és tomboló szerelmet.*

*Száz arca volt. Mindig más, mindig új,
Övé volt minden mosolygás, kesergés,
Most minden arc szeliden elsimul
S az arcon nem marad többé jelentés.*

*Ez az igaz. Most ő maradt maga.
A deszkák fénye mind elhamvadott.
Négy deszka közt az örök fény ragyog.*

*Ez az igaz. Ő eltalált haza,
Hol nincs zaj, taps, szín, álgyász, álvigasz,
Ahol örökké minden egy s igaz.*

SZEPTEMBER ARANYA.

*Pirkad a lomb, nyaram elmúlt,
Elmúlt epedve nyaram,
A hold bőség-szarujában
Szeptember aranya van.*

*Ez a nyár volt a legszebb,
Mert legszomorubb nekem.
Elmúlt. Most eldalolom majd
Szeptember éjjeleken.*

*Mert ez az én sorsom, üdvöm,
Tünőben szép a nyaram,
Mikor a holdon, a szőkén,
Szeptember aranya van.*

GAZDAG SZEGÉNYSEG.

*A szegénységem kincsét, árva kincsem
Ne bántsa senki, ezt kérem szeliden:*

*Hogy nyugodt szemmel nézhessem az égnek
Panorámáját, amig búban élek,*

*A csillagok nagy tűzjátéka fényét,
A hold világát, e szép, égi békét,*

*Viola felhők bárkait az estben,
Amint rajuk a semmiségbe lebben,*

*A füzesek mély bánatát az éjben,
Nyárfák ezüstjét fekete fehéren.*

*Mindent odaadtam nektek, ami szép volt,
Versekbe szöttem. Életem ezért volt.*

*Enyém csak egy nagy honvágy, méla, csendes.
Ne nyúljatok a meztelen szívemhez.*

TÁJKÉP.

*Dermedten állnak a halotti csendben
Fekete nyárfák füledt ég alatt.
A csillagok szeme szikrázva rebben,
A Tisza mély opálja hallgatag.*

*Valami titkot súg a végtelenség
S a nyárfasorban tikkadt vágy zokog,
Az életem oly szép s bús, mint egy emlék:
A hangod bársonyára gondolok.*

ÖRVÉNY.

*Félek. Nem a kísértetektől,
Mert kísértetek nincsenek!
Félek. A jövődő rémektől
Lelkem beteg!*

*Fázom. Egy örvény szája rémit,
Irtózatos. Ott van szívemben,
Baljósan szédít, egyre szédít
És ismeretlen!*

*Magamtól kell remegnem egyre,
Futnék, de merre, hova térjek?
Az örvény zug minden eremben,
Tőlem ki véd meg?*

MAGAMHOZ.

*Fiam, ne félj, ha néha szükös utcák
Előled elveszik a kék eget
S üres, kopott szobák nagy mélabúját,
Mint zubbonyát a munkás, fölveszed.*

*Fiam, ne félj. ha bús esők kimosnak
Szivedből mindent, ami fény, derű,
Ha verkli szól, borus napján a gondnak
S lelkedben eltört minden hegedű.*

*Fiam, ne félj! Mély óráid malasztja
Legyen veled! Emléke annyi napnak,
Mikor belőled csók és vers fakadtak.*

*Fiam, ne félj. A nagy égboltozatra
Fölirva minden, mi szép idelenn
És benned, mint rab él a Végtelen!*

A TÉKOZLÓ FIU.

A FIU:

Véres a lábam. Tüske marta.
Hajam zilált. Künn járt viharba.
Szemem vörös. Villámba nézett.
Szivem törött. Megvert az élet.
Az ajkamat száz csók égette.
A lelkemet száz pók mérgezte.
Atyám, te jó, öreg, te áldott,
Fiad vagyok, a visszapártolt.

A TESTVÉR:

Én mindig a te fiad voltam
Atyám, én soha nem ujjongtam.
Én nem daloltam, nem öleltem,
Én ittmaradtam a közelben.
Ő bűnös, ő koldús, ő gyöngé,
Ő elbukott, vesszen örökre!

AZ ATYA:

Öreg volnék, de érzem én még
A régi lángok égetését,
A boromat kiitam én is,
Volt vágyam és ujjongtam én is.
Ez a fiu a vérem vére,
A szomoruság lőn a bére,
Az átok fogta, vihar verte,
Az életet sirván szerette.
Kelj föl, ez a nap áldott szombat,

Fonnyadt karommal átkarollak.
Ne sirj, a sorsnak lelke nincsen,
Balcsillag ég a sziveinkben!
Szárnynak ólom, dér a virágnak
És a gyönyörnek bére bánat!
Egy itt a vétek: élni merni
És egy a vigasz itt: a semmi!

ELMENŐBEN.

*Tán bánatom a felleg
És sóhajom a szél?
Ők messze délre keltek,
Ittmaradtam én.*

*Tán mosolyom a rózsá
És gyönyöröm a láng?
Hervadva, ellobogva
Néznek vissza rám.*

*Felhőn túl, szelek ágyán,
Hol örök rózsá nyit
És örök fény a párnánk,
Aárnak valakit . . .*

DEDIKÁCIÓ.

Késő szüret, de sors és ember
Amit szőlőmben meghagyott,
Annál becsesebb és érettebb
S belőle bárkinek adok.
Ez az én vérem: gyönyör és gyász
Bora, bibora benne ég,
Fájó tavasz, szomorú szép nyár
Emléke ott zsong benne még.

ÉNEK.

*Az alkony oson már
Fák lombja alól.
A nyár hegedűjén
Ősz bánata szól.*

*Fák lombja alól
Táncolva az ősz jön
S a rőt koszorút
Megrázza a törzsön.*

*Táncolva az ősz jön
S mint felleg a hegyre,
Vállamra borulnak
Az ősz meg az este.
Az ősz meg az este.*

A TITOK.

A titok néz örök szemével
Az ég azurján át felém,
A titok sir, mély őszi éjen,
Ha hull a hervatag levél.

A titok száll borus magasban,
Mikor a darvak raja huz,
A titok szunnyadoz alattam
A hant ölén, mely koszorus.

Én látom őt a vak sötétben
És hallom őt, ha zene zeng,
Rám vár szeliden és fehéren,
Mosolyog, int és én megyek.

TAVASZ EZ IS . . .

Tavaszz ez is, tavasz.
Az égen szőke fény ég,
A földön barna hantok,
A nőknél lenge illat,
A fákon szürke barkák.
Tavaszz ez is, tavasz.
Valami mégis elment
És nem jön vissza többé,
Valami mégis elszállt
És soha nem találom,
Valami mégis elmúlt
És nem tudom a sirját . . .
Egy hűr a hegedűmön,
Böldogan bánatos hang,
Elpattant.
De az ég még azúros,
De a föld ibolyás még,
Da a nők még suhannak.
Tavaszz ez is, tavasz . . .

EX LIBRIS.

— Ágotának. —

*Könyvek közül, ha alkonyati fény ég
S szelid fátylával száll a csendes est
S a Tisza tükrén mélázik a kék ég,
Ha kitekintesz a tetők felett:*

*Tetők felett, miket a bucsuzó nap
Megcsókol fájó gyöngéden s a lomb
Megérzi, hogy már március a hónap
S rügyet havaz, féhéren fakadót:*

*Könyvek közül, ha némán kitekintesz
Betűktől ittas szemmel, vágyva, mondd'
Érzed te is a békés bánatot,*

*Mely engem csendes esti dalra ihlet?
Benned mint hallgatag hattyu a tón,
Boldog nyugodtan ring e fájdalom?*

AURÓRA.

— Kilenyi Irmának. —

*Egyszer fehér és rózsaszín
Gyöngy és selyem ruhája,
Mosolyog, mint a szerafin
A tájra.*

*Máskor biborral ékesen
Lángol piros palástja.
Tüzeket gyujt az egeken
A láza.*

*De mindig Auróra lám,
A serkentő, a zengő
S a legsötétebb éj után
Csak eljő.*

*Eljő és ébred az öröm,
A vágy, a munka, élet
És Memnon szobra repesőn
Zenélhet!*

GYÁSZINDULÓ.

Vigyétek őt zenével és babérral,
Esett hős, ó de harcban elesett.
Küzdött magánnyal, kórral és magával,
De ködön át kereste az eget,

S bár önmagát és éltét nem találta,
Kereste mégis és keresni szép.
Temessétek mellé kora halála
Borús okát: derékon tört hitét.

Talán kihajt az áldott anyasírból,
Jövőbe nő, piros lesz és meleg
S kijönnek hozzá az új emberek

S szívükre tűzve vigan, bizva bizón
Indulnak új harcokra, ifju hévvel.
Vigyétek őt babérral és zenével!

SÓHAJ.

*Meg akarjátok ölni a pacsirtát,
Harsány dalost, mert pirkadást dalol,
Hisz könnyüket már a mezők kisírták
S a Nap, a Nap kél már a hant alól.*

*És mit bántjátok a szomoru hattyut,
Ki fölriadt a fekete tavon
S énekbe kezd, mely oly édesbusan szól,
Hogy kéjesen borzong a fájdalom?*

*És mit akartok a fáradt dalostól,
Ki bús robotban vigaszt énekel
És áhitattal az ünnepre gondol,
Mely jönni fog még, ó mert jönni kell !*

A FÖLDGOLYÓ DALA.

A végtelen űrben
Szállok tova én,
Az égi derűben
Én, a koravén.
Aeonokon át száll
Nagy, néma golyóm
És szótalan átvág
Tört 'csillagokon.
A végtelen égen
Robog szekerem
És vélem az élet,
Álom, szerelem.
És örömök és gyász
És gaz és igaz
És temető és nász
És vád és vigasz.
S ha elfog a szörnyű
Világunalom,
Örökös egyröptű
Görbe utamon
S a káosz ölébe
Vágyom; valami
Megcsendült a mélybe,
Párház dalai:

„Ki tudja e vén föld,
E bus utazó
Világra miért jött,
Mi célra való ?

Néha csodafényt ad,
Mely égre ragyog
S zengnek benne néha
Örök dallamok!
Csak szálljon remélve,
Aeonokon át
És szülje meg méhe
Mind, mind a csodát!"

LOUIS D'OR.

*Az esti fényben sápadtan ragyog,
Arany, arany.
Csillognak rajta rég lement napok,
Vigan, szerelmesen és lázasan.*

*Az esti csendben selymeseen zizeg,
Arany, arany.
A csókja csengett így valakinek!
Nekem épp ily meddőn és hasztalan.*

*Az esti árnyban árván ballagok.
Arany, arany.
Szémem tüzétől busan fölragyog.
Egy könny ragyog. És siratom magam.*

*Az esti bánat újra rámszakad.
Arany, arany.
Falhoz szorítom lázas agyamat,
Én érző, vérző, sáppadt aranyam.*

AZ ÉLŐ HALOTTAK HÁZA.

Én látom őket s nem felejttem őket,
Ha ezer évig élek sem, soha,
Ó, szomorubb volt, mint száz temetőkert,
Az a fehér és csöndes palota.

Az ablakon vasrácsok, holt virágok,
A kertben karbol és jód illata,
Élő halál hevert kemény vaságyon
És felüvöltött késő éjszaka.

Az egyiket, jaj, a nyavalya törte,
A másik úgy tördelte a kezét,
Elkárhozottak sirnak így örökre
A szurkos éjben, mely égő setét.

Fehérkék csikos köntösükbe jértak,
A legtöbb némán, mint komor barát,
Mint hallgatag mementók, siri árnyak,
Lemosva sorsuk vérét és sarát.

A szemeik kiégett fáklyafénye,
Kilobbanó lidérce rám vetett
Egekbe ordító panasz helyébe
Örökre fájó, holt tekintetet.

Én láttam őket, nem felejttem őket
S tudom, tudom jól, hogy ki büne ez!
És hogy miért lett földünk temetőkert
S szívünk halálos gyászos és sebes.

*Tudom, tudom jól. El volt rejtve mélyen,
De az ítélet trombitálni fog.
Már látom a jelet a hajnalégen,
Piros pecséttel nyilik a Titok!*

AZ ÉN MAGÁNYOM.

A föld királyai előtt kevélyen
És magasan fönn hordom a fejem,
Egy istenem van: a lelkembe mélyen
És magamat csak hozzá emelem.

Szolgálatok ti mulandó uraknak,
Az öröm asztalánál üljeteK,
Nem e világból van az én hatalmam,
És gyönyöröm, ha a szívem beteg.

Egy nagy magányos élet tiszta gögjét
Mint koronát, úgy hordja homlokom,
Tekintetem a végső ormokon.

De minden harcok minden elesőjét
Megbékülő szívemhez emelem,
A szenvedő mind egy testvér velem!

HALÁLTÁNC ÉNEK.

*A bölcseségek bölcsesége:
Táncolni a halál elébe,
Táncolni vigan és vakon,
Mint pille őszi parlagon.*

*Próbáltam én mindent e földön,
Tudást, szerelmet vágyva, gyötrőn,
De minden léptem sirba vitt
És minden vágyam kába itt.*

*Elfonnyad itt a csók, a rózsá,
A csillag is lehull a porba,
Igazság, szépség hervatag,
Nincs semmi új a nap alatt.*

*A bölcseségek bölcsesége:
Táncolni a halál elébe.
Táncolni vigan és vakon
A rózsatermő sirokon.*

MINT A BANÁN . . .

*Mint a banán, mely fájáról leválik,
Oly érett súlyos bánatunk halálig.*

*Mint a madár, mely halni hull az árba,
Olyan fáradt a vágyunk szárnycsapása.*

*Mint elmerült sziget az óceánban,
Oly árva mélyen ül lelkünk magában.*

*Zilált a vágyunk és veszett az álmunk,
E fájó földön már csak sirt találunk.*

*Eldoradó: egy óceánja gyásznak
Visz el tehozzád és én nem találalak!*

*Hajóm kétség, remény sziklája törte,
Bizó vitorlám vihar elsöpörte.*

*A horgonyom a végtelenbe dobtam,
A csillagokba nézek elhagyottan.*

*A csillagok sáppadnak és remegnek
S a szférák is lemondást énekelnek.*

FEKETE GYÁSZ.

*Mi másnak görnyesztő keresztje voltál,
Nekem te koszorúm vagy, fájdalom.
Mi másnak sirok orma, nekem oltár,
Hol biboros sebekkel áldozom.*

*Súlyos palástod fekete-ezüstjét,
Mint pluviálét ünnepen a pap
Úgy viselem s a szegek és a tüskék
Helye ragyog, mint a napsugarak.*

*Tört szívemet, mint tündöklő paténdt,
Egekbe tárom és tömjén helyett
Magasba küldöm köszöntésemet :*

*Szent szenvedés, te égi, földi Cézár,
Halálba induló fiad dalol
Bu és magány mély boltive alól.*

HARMÓNIA.

*A lomha gyász kútjából. melybe hulltál
S topogtál ájult fájdalommal ott,
Emeld föl a fejed, míg megvakulnál
És összerogynál bús élő halott!*

*A csillagok gyémántmezője némán,
Derűsen int feléd, — vig temető —
És mély békét ragyog reád mind e gyémánt,
Világtörvényt mosolygón hirdet ő:*

*A fénye testvér a beteg sugárral,
Mely mély szemedben ég fájó lilán
S a végtelenből a szivedbe szárnyal.*

*Sötét a kút és a sors oly silány,
De ég a fény és épen él a törvény
S örök örömbe szédít át ez örvény.*

FEJFÁMRA . . .

Szegény magyar volt,
Költő volt, senki,
Nem tudott élni,
Csak énekelni.
Nem volt rossz, sem jó,
Csak ember, fáradt,
Várt, várt és nem lelt
Soha csodákat.
Mély szürkeségben
Színeket látott,
Magyar volt, költő:
Átkozott, áldott!

ANAKREONI DAL.

November hűs derüje
Még néha tündököl, ránk
S az őszi hold ezüstjén
A régi nyár bucsuzik.
Késő szüret se hív már
S korán köszönt az alkony
S a dérvert őszi rózsák
Halálosan fehérek.
Sebaj, ha jó az estve,
Az álmok visszatérnek
És kísérteti búsan
Zenét a szél parton,
A parton, mely mienk még.
(A másik is mienk lesz
Hol a szelid halál vár
Magányos ciprusával
És néma kökeresztel.)
Addig, bús cimboráim
Tűnt esték mámorától
Szeliden ittasuljunk,
Mig a mély Léthe árja
Még messze zúg az éjben.

RORATE.

A kéklő félhomályban
Az örök mécs ragyog,
Mosolygón álmodoznak
A barokk angyalok.

A gyertyák rendre gyulnak,
A minisztráns gyerek,
Mint bárány a mezőben
Csenget. Az árny dereng.

Hideg kövön anyókák
Térdelnek. Ifju pap
Magasba fölmutatja
Szeliden az Urat.

Derűs hit tünt malasztját
Könnyezve keresem.
Ó gyönyörű gyerekség,
Ó Boldog Betlehem!

A CSILLAGOK SZERELME.

*A vágyak hervadt levele
Tétova hull a földre le,
Avarja sápadt, egyre nő:
Dérverte szemfedő.*

*Csak hulljatok, ti levelek,
Bús vágyaim, ti betegek.
A fám azért az égre nő:
Bár földje temető.*

*Csak szálljatok ti madarak,
Örömök, messze ég alatt,
A fám azért tavaszra lel,
Ha egyszer kitelel!*

*Csak hullj, levél és szállj madár,
Csak tűnj, tavasz és mulj, te nyár.
A csillagok, szűz csillagok
Szerelme rámragyog.*

ÖNARCKÉP.

*Mit néznek ők, a csüggeteg szemek?
Talán egy antik domb szüreti táncát,
Hol körbe-körbe tombol a vidámság
S részeg faun a zöldbe hempereg?*

*Mit néznek ők a fáradt fényivók?
Talán egy árva zárda félhomályát,
Hol Máriát köszöntik méla mályvák
S az örök mécsstől sáppad mély titok?*

*Mit néznek ők, az éber álmodók?
A virradó napot, hol táborok
Robognak a jövőbe, uj titánok?*

*Vagy túl az árny és csillag éji titkán,
Az ismeretlen Istent keresik tán,
Ki bús mámmal mintáz uj világot?*

O EMBER!

*Az Embert én sajnálva szeretem,
A gyűlölet nem borom, kenyerem.*

*Mert jó az Ember, csak a sors gonosz,
Az bujtogat, sebez és ostoroz.*

*Mert szent az Ember, nagyra született,
Hogy lássa, élje e mély életet,*

*Mely fönséges csuda, dicső titok
És áldottak a bitók és sirok,*

*Mert szent a szenvedés, szent a halál,
S a hantok ormán nincs vég, nincs határ.*

*Rögtűró férgek, fényes csillagok,
Egy végre vannak: kicsinyek, nagyok,*

*Ó Ember, búsan, alázatosan
Nézd, lásd, az örök küllő mint rohan,*

*Az örök törvény mint áll és ítél,
Rongy gőgöd, dühöd, átkod itt mit ér?*

RÉVÜLET.

Oly furcsa ez: szavak zengésein tul
Keresni titkot, mely bennük dereng.
Oly különös: rimünk az égbe indul
S örök jövőbe vonja a jelent.

Oly szomorú: az élet erdejében
Eltévedezni s nézni: hol kiut?
Mint a szökő rab, ki a ködben, éjben
Reméli, hogy őt téveszt és kijut.

Oly gyönyörű e lét s a Léthe partján
Eltévedezni égen és mezőn
És nem találni társat, aki balgán
Velünk ballagna boldog könnyezőn.

Oly isteni: heverni gyenge füre,
Bámulni: jönni, menni felleget,
Mig sors boruja és öröm derüje
A semmibe szeliden ellebeg.

EGYNÉMELYEKRŐL.

*Ó emberek seprűje és ocsuja,
Ó hályogos és tályogos nevek,
Meddő örömmel és mihaszna búval
Kik csak kötődnek és lézengenek.*

*Nem néznek ők soha az égi kékre
S a földi zöld nekik legelni jó,
A harc nekik csak konc, vásár a béke,
Barbár a bátor, a művész zsidó.*

*A földön, mint az almon ethevernek,
Kérődzeni szalmáján mult ügyeknek
És mint a taglót, várják a halált.*

*Gyöngék a rosszra, mert gyöngék a jóra,
A vágyuk, mint az elkopott csoroszlya,
Ugy szánt a földön, hol csak gazt talált.*

A DÉMONHOZ.

Alszol, de élsz! Tudom, tudom jól,
Te szálltál ki a mámoromból
Egy szürke szerda hajnalán,
Te gyujtogattál bús agyamban,
Mig néztelek dermedt riadtan
S jajgatva hívtam az anyám!

Alszol, de élsz! Te vársz a borban,
Ha majd tiportam lenn a porban
Üvöltöm: minden elveszett!
Te vársz sötéten és ragyogva
És elborult nagy homlokomra
Vöröslőn irod föl neved!

Alszol, de élsz! Az éji csendben
Fölébredsz és megállsz felettem,
Szivemre szorítod kezed.
Rád ismerek,* mester, követlek
S a csöndes és bús örületnek
Pallóján indulok veled!

Alszol, de élsz! Most néha ébredsz
És versek lázas üteméhez
Vered a taktust, csendesen,
De egyszer, egyszer, szörnyű, tompa
Taglóval sujtasz homlokomra
S kioltod tündöklő szemem...

JUHÁSZNÓTA.

Szeged táján, réges-régen
A füvellő téres réten
Etelének tábora volt,
Az ükapám ottan dalolt.

Juhászlegény, szegény legény
Bandukolt a Tisza szegén,
Talált egyszer egy nagy kardot,
Őreg isten kardja, az volt.

Neki a kard minek kellett?
Ő csak járt a Tisza mellett,
Nézte a csillagos eget,
Meg a bárány-fellegeket.

Nézte egy lány csillagszemét,
Amely fényes, amely setét
S míg a hadak egyre jártak,
Átnótázott éjszakákat.

Juhászlegény, régi legény,
Az utódod így lettem én,
Csillagos ég, bárányfelleg,
Tőlük neked mit üzenjek?

Hogy a hadak járnak ma is?
Lányok csillagszeme hamis?
Juhászlegény sorsa bánat
S átkoznom kell ükapámat?

TÁPÉN.

Egy szőke ákác árnyán áll a lóca,
Onnan tekintek a világba most,
Delet mutat az álmatag napóra,
Az ég tündöklő és a táj halott.

Most alszanak a kazlak kertek alján
És alszanak a kertek boldogan
S a békák némák most a tócsa partján
És alszik az idő, mely gyászt fogan.

És alszik bennem a remény, az emlék,
Egy szőke felleg áll fejem felett.
Körötte bánatos kék végtelenség,
Ő szőke felleg, csöndes üzenet!

Mit árnyékolod be az égi kéket,
Mit árnyékolod be a lelkemet?
Üzennek már a fájó messzeségek,
Nyomor, panasz, gyász vár már rám. Megyek!

FALUSI LAKODALOM.

Nyárfák ezüstjén hold ezüstje reszket,
Piros borok a fehér asztalon.
A hegedűknek a tücskök felelnek
Hívatlanul a szőke asztagon.

A mókás vőfély verset mond a nászról,
Violát, rózsát, mindent összeszed
És csillagot, szerelmet, cifraságot.
Kalácsot kér a majszólo gyerek.

Az ágyasházban tornyot rak az anyjuk,
Kakukkos óra éjfelet kakukkol,
A szutól halkan megroppan a butor.

S míg künn az udvaron-garázda dal zug.
Üveg alatt gunnyaszt, mint néma bu,
Egy fonnyadt menyasszonyi koszoru.

FALUSI DELELŐ.

*Az örök ég alatt örök nyugodtan
Most álmodik a vén falu a porban.*

*Házak fehérje szinte ég a napban,
Torony pirosa a kékségbe harsan.*

*Disznók hevernek meleg sárba túrva,
Ő állatok mély, boldog mélabúja!*

*A napraforgó dús méhét kitárja,
Mint Danae az arany napsugárra.*

*A dombon egy leány, mint a barna bronz áll,
Nyerit egy kanca a nagy itatónál.*

*És turbékolnak a párzó galambok
S a temetőben virulók a hantok...*

BOLDOG HALOTTAK.

*Kövéren áznak a komor barázdák,
A hantokon a zápor szem kopog,
A fakeresztek gyökerét kívájják
A nagy esők, borús vakondokok.*

*A bronz rozsdállik és mállik a márvány,
Hulló levél zug, őszi fürgeteg,
Tenger vizet hány a csatornasárkány,
A korhadt fejfa sárba hempereg.*

*A varjak fázós ázottan kerengnek,
A süppedt sirok, mint dőlt búzarendek,
Miket rohadni hágy a háborus gyász.*

*De lenn, fekete éjben, földi mélyben
Örök nyugodtan és örök fehéren
Pihen a pandur és a lesipuskás.*

ZOMOTOR.

Adyval ültünk Váradon.
A hold sarlója aratott az égen.
Hulltak a hervadt csillagok
Fehéren.

Adyval ültünk. A vonat
Vörös szemével rőt szemünkbe bámult.
Zakatolt, mint a kárhozat
Titánul.

Adyval ültünk. Feketén
Borongott föl az égre holmi nyárfa,
Sirt rajta lágy nyugati szél
Mint hárfa.

Adyval ültünk. Váradon
A magyarok vigadtak és loholtak
S fölrémllett csókon és dalon
A holnap.

Adyval ültünk. Zomotor
Nem szomorubb, mint ez a régi bálunk,
Virrasztva vártuk, hogy kopog
Halálunk!

MÉG EGY NEFELEJCSET . . .

Sirodra küldöm ezt a sóhajt,
Kit szívem százszor visszaóhajt,
Ha ember, élet fájva bánt,

Apám, hü és bús krisztusarcod
Feledtet harcot és kudarcot
És jobb leszek, gondolva rád!

Az Embert érted szánom, áldom,
A szenvedő mind, mind barátom,
Mert rokonod, szegény apám.

Minden dalom egy nefelejcs lett,
Mely hirdeti, hogy ne felejtse,
Apád mért ment el oly korán?

3457-f

EZ AZ ÉN VÉREM

JUHÁSZ GYULA

7 574

VERSEK

SZEGED, 1919.

4-4213

EZEK ENYÉMEK . . .

*Ha dübörögve, hirtelen bezárul
Mögöttem rozsdás aranykapud, élet,
Mi fáj nekem e keserű világbul,
Mi lesz az, amit akkor sirva érzek?*

*Mi vonja vissza még egy pillanatra
Bús lelkemet, amely halottra fázott,
Minek az íze, emléke, zamatja,
Mért áldom én ez átkozott világot?*

*A szerelem? Hisz én csak sirva vártam
És hideg küszöbén, mint a kivert eb
Szűköltem hűs tavaszi éjszakában
S még mindig ég a régi, a beteg seb!*

*A gyönyörök? Ó fösvény, döllyfös élet,
Hisz asztalaid morzsáit ha kaptam!
Mi fáj nekem, ha valahára végre
Mögöttem portád örökre becsaptam?*

*Egy zene tán. Mozart. Vig nyári éjen
Aranyos gyertyafényben zongorázták
És benne csengett arany-gyermekségem.
Egy zene fáj. Egy tűnő, örök ábránd.*

*Egy kép. A Segantini esti tája,
A fáradt vándor, ki fölnéz az égre,
Hol hunyó nap van és a ködök vára
S lelkében örök vágyak messzesége!*

*Ezek fájnak. Ezek enyémeek, szépek.
Ez voltam én. Valaki, aki készül,
Valaki, aki árván erre tévedt
S akinek útja végtelenbe mélyül . . .*

TIZIÁNNAK.

*Ó boldog mester, végtelen derűnek
Nagy mestere, kit álmok száza készlet,
Hogy a színek játékát vígan üzzed
És kinek egy az élet és művészet;*

*Ó boldog festő, bársony és selyem lett
Minden kezében, tiszta és meleg fény
S közel száz éved tündökölve tellett
S legtöbb bibort leltél épp naplementén.*

*Ó Tizián, egy elfáradt tanítvány,
Ki szinte fényt imád s nem senki hitvány,
Félős irigyen gondol rád szegényke:*

*Csak néhány tiszta könny a gyöngye, éke,
De lelke mélyén, árva műteremben,
Száz álma él, mindennél fényesebben.*

MAGAMHOZ.

*Fiam, ne félj, ha néha szűkös utcák
Előled elveszik a szép eget
S üres, kopott szobák mély mélabúját,
Mint zubbonyát a munkás, fölveszed.*

*Fiam, ne félj, ha bús esők kimosnak
Szivedből mindent, ami fény, derű,
Ha verkli szól, borús napján a gondnak
S lelkedben eltört minden hegedű.*

*Fiam, ne félj. Nagy óráid malasztja
Legyen veled! Emléke annyi napnak,
Mikor belőled csók és vers fakadtak.*

*Fiam, ne félj! A szűz égboltozatra
Fölirva mind, mi örök idelenn
És benned, mint rab, él — a Végtelen!*

VIDÉK.

*Tűnik, múlik az egy emberöltő
S én maradok a falusi költő.*

*Miket szívem gyermetegül áhit,
Nem látom nagy városok csodáit,*

*Miket minden boldog apacs láthat,
Tünde nőket, fényes operákat.*

*Mint a bakter kicsi háza mellett,
Szalutálok tűnő életeknek.*

*Piros zászlót lengetek hiában:
Forradalmas, titkos, régi vágyam.*

*Körülöttem csönd van s réti rózsák.
Ő ki tudja, tán ez a boldogság?*

*S én dalolva fölnézek az égre
S meghalok, mint isten szegénykéje.*

Ó SZERELEM! . . .

*Tavasza, nem érzem régen mámorod már,
Mely illatoddal a szívemre ment
Bolond vágyakra bujtón s én, a kontár,
Játszottam sirva a szerelmeset.*

*Ma már megértem, mily meddő e játék
És mily csaló az illat és a vágy
S a szerelem, bús Pandóra-ajándék,
Fölsebzí balgák szívét és agyát.*

*Ó Szerelem, azért én nem tagadlak
És tartalak tovább is én Uramnak,
De egy tűnő árny többé nem zavar.*

*E vágy a végtelen ölébe tágul
S nem hervadó szépség örök borátul
Derűs ma már a lelkem s fiatal!*

SZEGED.

*A Tiszaparton halkan ballagok
És hallgatom, mit sírnak a habok?*

*E partok méla fordulóinál
Állt egyszer gögös Atilla király.*

*E tájon, hol a két víz összeér,
Áldozott egykor dús Ajtony vezér.*

*Ott fölön, ahol most vén harang dalol,
Dugonics András búsult valahol.*

*Mert búsulásra volt itt mindig ok,
Ugy-e bajtársak, ugy-e magyarok?*

*Itt Tömörkény, ott Gárdonyi lakott,
Petőfi Zoltán erre ballagott.*

*Megállok felhős tavaszég alatt
S mig megy a víz és az idő szalad,*

*Érzem, hogy az öreg Tisza felett
Az örök élet csillaga remeg.*

KÉPZELT UTAZÁSOK.

Most, hogy száll az alkonyóra
És kitágul a szoba,
S ködbe vész a falu tornya
S jön az árnyak nagy sora;
Csak a kandur szeme csillog,
Két ijesztő, nagy szeme,
És a vén kályhába' villog
A kiégett fák szene,
Most indulj, álmok vonatja,
Jelzőlámpám, gyúlj ki most,
Most siessünk el nyugatra,
Most kell világlátni, most,
Mig nem jő a szürke hajnal,
Régi gonddal új napok,
A szárnyas álmovonattal
Uj világba rohanok!
Itt hideg van? El keletre,
Hol a pálmák intenek.
Most sötétül? Délre, lelkem,
Hol arany fővény remeg!

Öreg este. A parázs hűny.
Ma elég is már az út,
Messze, távol tájon jártunk,
Ma elég is . . . Ágyazunk!
S ha az álom, ez a balzsam
Leragasztja a szemet,
Álomhajók kürtje harsan
Vár az új táj, új egek!

MINDENKINEK.

Ó emberek, szeretni kell a földet
S szeretni kell borút és bánatot,
Örülni kell derűnek és esőnek
S dalolni kell, ha minden elhagyott.

Örülni kell a gazdag hervadásnak,
Dalolni kell a téli sírokon,
Szeretni kell a csillagot s az árnyat
És tudni kell, hogy gyöngy és könny rokon!

Ezt hirdeti ma nektek egy magányos,
Bánatos ember, aki messzi ment,
Ki mosolyogni tud már bánatához
S vágyinak, reménynek rég békét izent.

TESTAMENTUM.

Nektek hagyom, ha innen elmegyek
E búcsúzóit, jövődő emberek!

Ha emlékeztek, mit daloltam én,
Ne kérdezzétek majd, ki voltam én.

Nem a pacsirta fontos, csak a dal,
Mely a nemű múltó, szent összhangba hal.

Én botorkáltam s botlottam sokat,
De nem szüntem dúdolni dalomat.

Szomorú volt a versem, jól tudom,
Csüggedten álltam sokszor félúton.

Én vétkem, én nagy vétkem, érzem,
Hogy nem láthatta könnyemtől szemem

Sokáig a fölpirkadó napot:
De ti ezen ne csodálkozzatok!

Ha én a gyöngyvirágos hant alatt
Nem álmodom, csak fekszem majd hanyatt,

Kivánom és ez tesiamentumom,
Akarom én, ez így is lesz, tudom:

*Hogy meg ne értse többé senkiséim,
Miért vérzett el lassan a szívem,*

*Miért volt nékem fájó, ami szép.
S a fiatalság tavaszi ízét*

*Miért érezte fanyarnak a szám
S az asztal végén, vidám lakomán*

*Mért sirtam én, mint az elátkozott:
Ne értsétek meg azt, ti boldogok!*

ÚJVIDÉKI EMLÉK.

*A messzi árnyban kék, zöld lámpiónok,
Az esti fényben hófehér ruhának
Hulláma hintáz és a kerti hársak
Ezüst feje szűz csillagokba bólong.*

*Mi lenn pihentünk el a nyári fűben,
A vörhenyes, dús konfetti avarban.
Távol zenék fölsíró hangja harsan
Én csillagot fürkészek fönny az űrben.*

*Egy ifjú költő egy lányt sirva csókol,
Mert mámoros a vágytól és a bortól,
Mert arany ifjúsága most ragyog.*

*Én régi verseket dúdolván fájón,
A köpenyem a hűvös estbe tárom
És keresek egy eltűnt csillagot.*

BÚCSÚ.

*Mielőtt innen végkép elmegyek,
Szeretnék elköszönni, emberek.*

*Mint rab, akinek int a szabad út,
Búcsút rebeg, mielőtt szabadult.*

Mint a madár, kit Dél vár arra túl,
Az eresz alján még egy dalt tanul.

Mit is daloljak, én szegény beteg,
Mit is dadogjak nektek, emberek?

Talán nem is kell még búcsúzni se?
Hisz észre sem vett engem senkise.

Csak egy könny voltam, aki porba hull,
Csak egy sóhaj, ki égbe szabadul.

Csak egy csók, aki hideg köre lel,
Csak egy szó, kire visszhang nem felel.

Egy pillangó, ki csillagot keres
S elgázolja egy durva szekeres.

TAVASZI ÉJ.

Feketefátylas ég alatt
Mezők és tornyok alszanak.

Alszik Milano, Moszkva, mind,
A vágyaink és bajaink.

De lenn az áldott föld alatt
A szent csirák nem alszanak.

Az örök erjedő erők,
Dúsan, vígan gerjednek ők.

Szívek hamvából ég fele
Nő, nő az Élet gyökere,

Örök törvény parancsa szól
S egy éj során száz hant alól

A sarj kikél s minden felett
Arany napunk is fölnevet!

FOTOGRAFIÁK.

Én úgy szerettem rendezgetni őket
Fekete album szürke erdejében,
Mely halkán zizegett, mint csöndes öskert.

Ó arcok, amint némán, egyre néznek,
Örökre néznek és a végtelenbe,
Mert ide lopta őket egy ígézet.

A földi másuk jár, kél, tova, messze.
Tán hervad, mint a dérvert őszi rózsza,
Vagy melegíti őt napod, szerencse.

Itt mindig így maradnak mosolyogva,
Vagy mindig mélán komolyodva néznek,
Amig pereg, pereg a homokóra.

És rám köszönnek ők is, kik nem élnek.

*

Ez itt apám, mint ifjú katona,
Arcát pirosra festé régi mester,
Ily virulón nem láttam én soha.

Tán elfakult, míg annyi éve ment el,
Hogy engemet ringathatott a térdén
S tovább vánszorgott nyügös életemmel.

Ez ifju arcon is, a szeme mélyén,
Jövő ború felhője veti árnyát
S a szeme fénye bánatos lidércfény.

A keraí halál párkái várják
És én vagyok, sötét költő, fia,
Kin nem segít se asszony, se imádság,

Az élete neuraszténia.

*

Im itten egy régi daguerrotip kép:
Petőfi a pipával, Debrecenben,
Magasztos és dicső költői inség.

Egy másikon széljárta köpenyegben
Búcsúzik a szegény szülői háztól.
E képeken oly sokszor elmerengtem.

Boldog Petőfi, ki éhezve fázol,
De végig melegít egy szent lidérccláng,
Egy forró hagymáz hirről és hazáról.

S amig mi többi, új, fájó poéták
Sebzett ideggel virrasztunk az éber
Álmok vak éjén, ő győzőn lenéz ránk

Ki elment idején, huszonhat évvel.

*

Itt távol tájkép, tóval és hegyekkel,
Oly vadregényes és valószínűtlen
És rajta házaspár, sok vig gyerekkel.

Galambok turbékolnak nyári égen,
És a képen mindenki mosolyog,
A talmi bárány is a talmi réten.

Ó mosolyok, ti ódon mosolyok
Ti talmi örömök, mik elmulátok,
Mi dolog ez, mi szomorú dolog?

*Ma úgy tekintek már kábulva rátok,
Mint Andersenmesék rajzára néztem
Én koravén fiú, kit sujt az átok.*

*Ó érzem én, hogy mindörökre végem,
Borom kifolyt, rózsám elhervadt
És csillagom megindult már az égen.*

És jaj nekem, de már bús sem vagyok.

THONUZOBA.

*Megyek meghalni, párom, jer velem,
A német Isten nem lesz Istenem.*

*Az öreg Istent hittem eddig én,
Ki menydörög a magas ég ívéen.*

*Az öreg Istent, akinek szeme
Arany nyilával tűz e földre le.*

*A német Isten komoly és szelid,
De vasba önti harcos híveit.*

*Keresztje kard, oltára félhomály,
Menyő helyett a sipja orgonál.*

*A német Isten szőke idegen.
Az öreg Isten jó uram nekem.*

*Ha magyar földön híve nem marad,
Megyek pihenni magyar föld alatt.*

*Megyek meghalni, párom, jer velem,
Föld ősanyánk ölébe csendesen.*

A SZEMEIM.

DR. LEITNER VILMOSNAK.

*Sokat könnyeztek e szegény szemek
Sirattak örömet és életet,
Miket hiába kerestek.*

*Sokat vakultak e fájó szemek
Bölcs könyvek öreg lapjai felett,
Mikből hiába tanultak.*

*Sokat tágultak e beteg szemek
A csodák és az örvények felett,
Mikbe szédülni szerettek.*

*Ma mosolyognak már e vén szemek
Tűnt örömek és tűnt kinok felett,
Miket örökre megáldok!*

TRISTIA.

*Úr volnék én álmoknak tartományán,
Utolsó cézárak közül való,
Halkan vér a szívem és várva vár rám
Az elmulás, e korhadó hajó.
Álmoknak vánkosán, mely süppedezve
Ringatja főmet, elhagy mind a gond,
Lábujjhegyen eljár az ihlet perce,
Mikor egész szívvel dalolhatok.*

*Magányos cézár, szétnézek borúisan
Megvert csatáimon s elrévedek
A színes multban, a besüppedt multban,
Mikor még Isten voltam és gyerek.
Ujjongó trombitáim régi hangja
Lelkembe száll távolból, remegőn
És ünnepeim elnémult harangja
Szívembe cseng, ha szürkül a közöny.*

*Az árulók a pusztuló hajóról
Ellopnak mindent, ami lotható,
De te enyém vagy emlék, ragyogó kor,
Ha süllyed is a süppedő hajó.
Szegény cézár a líra hűrjain még
Kiver egy nem muló melódiát,
Bár testét a meddő tengerbe vessék,
Övé volt mégis, mégis egy világ!*

A RÉGI HÓNAPOS SZOBA.

*Ó mit csinálhat ma az esti csendben
Az ódon, bánatos, kopott szoba,
Hol Makart csókra virult szürkületben
S magányban szállt el óráim soka?*

*Talán utódom számlálgatja őket
S unottan jár a vedlett szőnyegen,
Tán versek ütemére tünt időket
Idéz ma fel a rokon idegen?*

*Vagy, én öreg és bús szobám, ki tudja,
Valaki benned életét meguntá,
Mint egykor én és indul már szegény?*

*Vagy surranó öröme vig legény
Egy hervatag lányt ölel át s a csendben
Makart ó csókra megcsörren ijedten?*

ÖREG HOTEL . . .

*Öreg hotel, vén, sárga ház
A kurta utca sarkán,
Száz emlékem benned tanyáz,
Rozoga ház, nagy sárga ház
És minden emlék halvány.*

És minden emlék szomorú
Didergős őszi esték,
Kenyértelen, bús lomha dél,
Fáradt inak, vánnyadt kedély, —
Szürkellő ódon emlék.

Sárgáló őszi délután,
Nagy tűzfalak magánya,
Utolsó vers, végső garas,
Elérhetetlen, bús, magas,
Letört, nagyálmú pálya.

Revolver, őszi borulás,
Kifáradt, barna árnyak,
Egy asszony, aki nem szeret,
Egy éj, mikor már nem leszek,
Tünt arcok sirva várnak!

Öreg hotel, vén sárga ház,
Te vádas, árnyas emlék,
Lelkem ma újra babonás,
Öreg hotel, nagy sárga ház,
Rám vár tünt őszi estéd!

SZERÉNY GÖG.

Alázatosan és búsan botorkál
Szegény szolgád, ó élet, utadon,
De néha, néha énekelni próbál.

A szavadat én hittel hallgatom
S a porban és a sárban is dalolva
Megyek, megyek az országutakon.

Hiszen halál vár rám, bús vándorodra
S a temetőkbe többször térek én
És örömebb, mint a városokba.

*De olykor mégis, lelkem rejtekén
Valami büszke sejtés bujtogat,
Valami titkos és bizó remény.*

*Tán egy dalom, szelíd, mély hódolat
Előtted szépség és előtted élet,
Túlzengi majd a Hindenburgokat*

És mégis győzők én, ha már nem élek.

TEGNAP, HOLNAP.

*A végeken, hol a magány zeng
Vihar hárfáján éneket,
Kárpátokon zokogva áment,
Magyarország,
A költőd voltam én neked!*

*Virrasztottam és elborongtam
És daloltam száz árva dalt,
Remélve csendes elbukottan
Magyarország
Neked egy végső diadalt.*

*Voltam remetéd és szegényed
És száműzötted, messze, én,
Te voltál nékem álom, élet.
Magyarország,
Ha haldokolt minden remény!*

*Most, én anyám, hogy élsz nyomorban,
Egészen koldús, fél halott,
Soha még így tied nem voltam,
Jövő napjától piros orcád,
Szabad ország,
Én a te költőd maradok!*

Ó IFJUSÁG!...

Ó ifjuság, örök vig angyala,
Mint Jákob, úgy viaskodom veled,
Nem engedem a szálló éveket,
Az életet, mely az enyém vala!

Ó ifjuság, mohón öllelek én
S dalok arany szalagját aggatom rád
S mig lejtnek a tűnő, tünde hórak,
Mindent felejtve csüggök egy zenén!

Egy mély zenén, mely árad és dagad
S elönti mind e földi tájakat
S bezengi lágyan az azúr eget,

Örök zenén, mely földi gyász felett
El nem mulandó szépen, egyre szebben
Száz ifjuságot ringat énekemben.

TESTVÉR!

Miért von úgy a vágy berézni csorba
Ablakon, ha gyéren lámpafény ég
Szűk szobában s asztalnál dohogva,
Bús lakó ül s véle tompa kétség?

Nem tudom ki, nem tudom miért bús
És miért néz oly merőn a lángba?
A falon a barnás, régi Jézus
Arcán új fényt tétováz a lámpa.

Vagy Aradnak vértanui mennek
Szép halálba, rút halálba némán?
Mindegy az a fásult idegennek,
Aki ül csak s töpreng napi témán.

Úgy szeretnék besurranni hozzá,
Mint a tolvaj, aki senkit sem fél,
Kezét lágyan a kezembe fognám
És suttognám lassan, lopva: Testvér!

BÉKE.

Lágy lilába öltöztek a fűzfák
Fák fölött a béke kékje leng,
Enyhe bánat madara repült rám
S bennem régi vers zenéje zeng.

Messze, mint az álom, él a város,
Itt a Tisza bűvölete már,
Itt meséim erdejében járok,
Itt az idő örök csendje áll.

Itt reménnyé épül annyi emlék
És emlékké szépül a remény,
Feledünk itt hűtelen szerencsét
S kiköiünk az álmok szigetén.

Itt fölöttem tűnhetnek az évek,
Én túlnézek tűnő éveken.
Szívem árad át e békességbe
És e békesség a szívemen.

RAB VAGYOK . . .

Hadifogoly vagyok e nagy világon,
Hiába várom a szabadulásom.

Idegen arcok néznek, mint a kémek,
Mikor virággal és füvel beszélek.

*Ídegen ajkak zúgnak durva zajjal,
Ha hallgatom, hogy halkán zeng a hajnal.*

*Ídegen öklök életemre ütnek
És eltörnék, ha bírnák, hegedűmet.*

*De az szívemben sír oly tiszta mélyen,
Mint a zsolozsma szent karácsonyén.*

*És úgy ujjong, mint gyermek, föl a holdra,
Mely ujult fényben áll, búis égi pompa.*

*És én felejttem és én áldva áldom
Hadifogságom e kemény világon.*

MÁJUSI ÓDA.

*Ó emberek, az élet oly rövid,
Az utak végén az örök rög int.*

*Jó volna egyszer, végre, tudni már,
Hogy szomorú fejünkre itt mi vár?*

*Isten nevében az ember felett
Száz zsarnok ítelt és kevélykedett.*

*Jó volna egyszer kipróbálni még
Az Ember jussát, az Ember hitét!*

*Harangok, ágyúk, szuronyok helyett
Zengjen, ragyogjon már a szeretet!*

*Határok helyett a határtalan
Jóság, amelynek igazsága van!*

*Kaszárnyát, börtönt lerombolva mind,
Szárnyaljanak egekbe álmaink!*

*Versnek, zenének szárnyán szálljanak
Az Isten szabad sátora alatt.*

*Vörös májusra vigan zöldelő
Szabad májust hadd hozzon a jövő!*

*Legyen ma, ális minden napodon
Ó Ember, hittel én ezt dalolom.*

*Hittel, reménnyel május ünnepén,
Ó Ember, Testvér, be szeretlek én!*

AZ UTOLSÓ VACSORÁN.

*Már vártak rá halottas ciprusok,
Már hivogatták golgotai árnyak,
Ó ciprus! dalod álmokat susog,
Ó árny! be jó vagy annak, aki fáradt.*

*Még egy pohár bor, egy szelet kenyér
És azután indulni fel a hegynek,
Be szomoru az utolsó fényér,
Hol ácsolják az utolsó keresztet!*

*. . . De ez az óra még halkán dalol,
De ez az este még lágyan susog,
Oly szép lehet az élet valahol,
Mézes az álom és édes a csók.*

*— János, hajad bús szőkesége fáj
És lelked ifjusága szent nekem,
Oly tavaszi lesz tőle ez a táj,
És hegedül a hold ama hegyen.*

János, daloló szivemen pihensz
És kék szemed a mély szemembe néz,
Álmodó tenger szomorú szemed
És bánatom e kék tengerbe vész,

Ne sirj, tiéd az élet titka még,
Ne félj, ha holnap a kárpit hasad,
Az ajkadon az élet csókja ég
És ifjuságtól szőke még hajad!

BALALAJKA.

OROSZ TESTVÉREIMNEK 1917.

Fölzendül szépen, csendesen
A balalajka Szegeden.

A hold ragyog a fák felett,
Mint távol tájról üzenet.

A rabok arcán úgy dereng,
Mint könnyek és mint ékszerek,

A zene száll, a nóta szól,
A holdas éj békét dalol,

E nóta ismerős nekem,
Szivem dobogja szüntelen.

E zene kedves rokonom,
Bölcsömtől fogva zokogom.

Mert bú él benne s vágy remeg,
Felétek, más táj, más egek!

S a nótát aki pengeti,
Szivem őt régen ismeri.

*Egy fának fájó levele,
Öröktől egy vagyok vele.*

*Egy föld sáppadt virágai,
Élünk virulni, hullani.*

*Jöttünk e földre sirva mi,
Egy Isten árva fiai!*

ÖNARCKÉP 1918.

*Néhány ránccal több a gond az arcon,
Néhány könnyel több a fény a szemben,
Néhány dallal több a bú az ajkon
És se dac, se vád a végzet ellen.*

*Ilyen ez arc s így néz hűs nyugodtan
A nagy éjbe, mely felé közelget,
Régi társak s álmok várnak ottan,
Többen, mint ahányan itt delelnek.*

*Régi társak, álmok. Tán a semmi,
Akkor is jobb százszor arra lenni,
Mint lármás vásárodon, valóság.*

*Áldott semmi, hol nem fáj az agy már,
Hol örökké ünnepel a naptár
S vesztég alszanak a homokórák.*

RÉGI FALUSI ÁLLOMÁSON.

*A söntés, mint a kaptár, zsong vasárnap,
Az uri népek várni idejárnak.*

*A kártya megy s a füst lilán lebegve,
Mint őszi köd száll a dohos terembe.*

*A gyorsvonatra várnak, mely viharral
Robog el itt és más világba nyargal.*

*Egy pillanatnyi tündöklés az estben,
Hogy minden vágy utána énekeljen.*

*Hogy a borokból még több bű ömöljön
S az unalom még gyilkolóbban öljön,*

*A krétaarcu, vén postáskisasszony
Beniczkynével még tovább virrasszon,*

*A szolgabíró még több bankot adjon
S a társaság a korcsmában virradjon!*

BOCCACCIO ÉNEKEL.

*... Korhadt, kor, bibor máglyafénnyel,
Fekete gyásszal, már elég,
Ember, virrasztó szűz, nagy éber,
Lásd újra az öröm delét!
Égjen arany napja Homérnek
S Virgil szerelmes holdja már,
Istenei a derűs égnek,
Flórenc virágos völgye vár!*

*Ó szálljatok le égi körben
Lebegve zengő gráciák,
Antik örömben, új erőben
Szülessen újra e világ!
A fekete halál nem élet,
A füstös máglya nem tüzünk,
Tenger ölén szűz szobrok élnek
S az öröm a mi szép szüzünk!*

*Ó kelj ki patyolat habokból
Szép Afroditénk újra már,
Ó forrj gyönyör, te édes újbor,
Virágos Florenc halma vár!*

*Jövel te is, bár új alakban,
Pallas, Mentor, vig bölcseség,
Ki búsuitál borús Bizancban,
Boccaccio mond ma új mesét!*

RÉGI VERSEIM ELÉ.

DR. HAJDU LILLYNEK.

*Nem bántanak már engem e bánatok,
Nem az voltam én, aki ma már vagyok.*

*Egy bámuló őz szeme jobb rokonom,
Mint e tűnődések eltűnt romokon.*

*Ma már ölelőbbnek érzem a halált,
Mint rég az életet, amely a sirra várt.*

*Ma már a halál és élet derűsen
Egymásnak örök örömet üzen.*

*Lánc, lánc, örök tánc a gyönyör és a gyász,
Egekben, rögökben csak életre találasz.*

*Nem él, aki fél és balga, ki borús,
Minden jó dalolót öröm koszorúz!*

MEGY A HAJÓ.

*Kürtőhang bűg a mély, fekete éjbe,
Panaszos bűgás, ködben elhaló,
A titokterhes ismeretlenségbe
Lomhán indul az utolsó hajó.
Egy piros kendő még lobog a szélben,
Egy asszony a parton még integet,
De búcsúszava elhal a vak éjben
És zokogása, a szárnyaszegett!*

Egykedvűen áll a kapitány a hidon.
Vén, viharverte, vaskezü legény,
Nem csillan könnyű a szemébe, titkon,
Nem rejtezik vád szíve rejtekén!
Pedig alatt, a szűk hajófenéken,
Magába fojtva gubbaszt száz sirám,
Mig fönn egy távol viharnak szelében
Új csillagon csügg a vén kapitány.

Mennek, sietnek. A bihari róna,
Kúnság, Bánság pusztája elmaradt.
Nem tart velük, csak egy rög és egy nóta,
Mindent beföd a szürke alkonyat!
Az égnek pásztortüzei lobognak,
Aranymezőknek délibábja int,
S a fáradt, béna, néma magyaroknak
Egy új világ harsogja dalait!

A költő is megy. Hisz viharvadár volt
S jeges közönyben szárnya elfagyott.
Ő is nézi a fedélzeten állva
A hideg fényű, sarki csillagot.
Könnyű az égen némán tündökölni,
De dalos ajkkal lenn hallgatni fáj,
És koldús Lázárként koncert pörölni,
Mikor a lelkünk dús álmú király!

Hát menjenek! Hagyják el ezt a tájat,
A lusta ködöt, a meddő avart,
Ne hallják tar galy őszi sirámát,
Ne lássák lassan tűnni a magyart, —
Mint gyérül egyre, vad vízként kicsapva
Szűk Európa irigy szigetén . . .
Mint borul rája enyészet homokja
És siratatlan, mint vesz el, szegény!

A KÖLTŐ SZÓL.

*Hallottál a mesék királyfiáról,
Ki három évig elbűvölten élt,
Kitől öröm, szerencse tovapártolt
S vad rengetegbe ölte életét?
Úttalan úton járt nagy messzeségben,
Érdes darócban, árván, szomjan, étlen,
Szomorúságos nótákat dalolt,
De mégis — mesék királyfia volt!*

*Hallottál a titokzatos szigetről,
Hol örök nyár él, örök szerelem,
Halkhúrú hárfán szól a szél az erdőn
S a csudáknak kék virága terem?
A többi ember járhatja az élet
Ezer ösvényét, arra sohse téved,
De a királyfi egyetlen szaván
Fölépül az a csodatartomány!*

*Ha hittel csüggsz az én szívem meséjén,
Jőjj! Vár reád a bűvös kikelet,
Csak az élet mély erdőinek éjén
Bizton hajlitsd szívemre szivedet!
Meglásd, dalomra száz visszhang figyelmez,
Sötétlő erdőnk egyre fényesebb lesz,
S mire a rontó bűvölet lejár,
Ránk a dicsőség diadémje vár!*

A VÁRADI PÜSPÖK LÁNYA.

IGRICNÓTA.

*A váradi püspök lánya!
Rózsaszál a szöghajába.
Tisza mentén, Bihar táján
Nem akad több olyan szál lány.*

*Patyolat a teste, lelke,
A legények veszedelme,
Szava bűbáj, tánca örvény,
Mért is nincsen rája törvény?*

*Cserhalomnál csata van ma,
Pogány kunság riadalma,
Hull a tar fej, mint az alma,
Magyaroknak diadalma.*

*László vezér lova táltos,
Vezeti a Boldogságos,
László vezér bárdja talál,
És ha talál, az a halál!*

*Ott fut egy kun. A nyergében
Drága teher hever szépen.
A nyergében — csipje kánya! —
A váradi püspök lánya!*

*Nosza rajta, rajta, rajta!
László lova rárófajta,
Széltől vemhes anya lánya,
Utoléri nemsokára!*

*Rövid a harc. Kun legénynek
Búcsút int a drága élet,
De a karját esdve tárja
A váradi püspök lánya!*

*„Ne bánts, lovag, ezt a legényt,
Szeretem én szívem szerint,
Vagy ha bántod, magad bánod,
Letörsz akkor egy virágot!”*

*László vezér karja lankad,
— Soha még ily diadalmat! —
Karja lankad, szive bágyad,
A pusztának nekivágtat.*

Igric ajkán új nóta szól
A bihari sátrak alól.
László vezér sir a dalom:
„Hej Cserhalom, haj Cserhalom!”

László hősnek neve támad,
Visszazengi minden század!
Csak a szíve maradt árva,
... Hej, váradi püspök lánya!

GYÁSZZINDULÓ.

Öreg apám, a kürtös ük, Lehel
A Lech mezőin búsan énekel.

Az alkonyatra hajló dombokon
Nincs már körül se testvér, sem rokon.

Csak idegen, csak ellen, csak halál,
Holt magyaroktól hervad a határ.

És szól a kürt és úgy fáj szólnia,
Fölsir szavában messze Ázsia.

Szent Ázsia, hol a mezők urán
Gyönyörrel nézett végig ős Turán.

Hol társtalan nem élt szegény magyar,
Nem marta, mint a vadkan, száz agyar!

Irigy ellenség és irigy barát
S magas reménynek itta óborát!

Az Istenét berekben lelte fel,
Hol szent tavasz szellője énekel.

*Hol az öröm zúg és gyönyör tanyáz
És borzó vig zomló a gyász!*

*A kürtje elhal, mint a nagy beteg . . .
Ó németek, mért sirtok, — németek?*

SZÉCHENYI.

KRÚDY GYULÁNAK.

*Mint rab oroszlán rozzant ketrecében,
Morogva élt Döblingben a beteg.
S figyelte, hogy a távol magyar élet
Egére új vihar mint közeleg?*

*És néha néma egykedvűen besüppedt
Az örület fonák, bús szőnyegén
S hallgatta, mint lehangolt hegedűket,
Miket susog a kétség és remény?*

*És olykor kitekintett rácsa résén
S szimatolta az ébredő szelet,
Hej, a tavasz künn milyen is lehet?*

*És néha, kora fagyok ködös éjén
A pisztolyával babrált eltűnődve
S mint kandi gyermek, úgy bámult a csöbe . . .*

FÉLEGYHÁZÁN 1918 NYARÁN.

*Vén szélmalom nagy, tépett szárnya áll.
Nem élet öröl itt, de a halál.*

*Csak a tücsök szól lomha lomb alól
És ő is, ő is elmulást dalol:*

*Hogy megy a nyár és jön a téli sár,
Szegény tücsökre akkor majd mi vár?*

*Az út uton pipás nyugalmasan
Ballag a polgár, neki dolga van.*

*Nem sürgős munka: ballagós dolog.
A tüze pislog, a szava dohog.*

*Egy költő járt itt, kit vész s láz üzött...
Pipálj csak, polgár, cripelj csak, tücsök!*

FOREL ÁGOSTONNAK.

*Már oszlik, mint sötét köd,
A véres, tompa mámor,
Mely e világra hullott
S ötödfél szörnyű évig
A tébolyt hozta nekünk!
Már az agyak homályán
Derengni kezd a hajnal,
Egy emberibb jövőndő
Kijózanult világa.
A roppant kevesek közt,
Kik tiszta öntudattal
Látták a balga ronást,
Te végig ott maradtál
Jövőndő orvosának,
Tanító mesterünknek!
Fogadd üdvözetünket,
Kik téged ünnepelvén
Az Embert ünnepeljük,
Az Embert, aki alkot
Az élet és igazság
Békés, szent műhelyében,
Keresve ismeretlen*

*Titkát örök erőknek,
Hogy ezután e földön
Ünnep legyen az élet
És mámor az igazság
S ember legyen az ember,
Szabad és boldog. Ámen.*

(1918 nyarán.)

MAGYAR NYÁR 1918.

*Pipacsot éget a kövér határra
A lángoló magyar nyár tűzvarázsa.*

*A Tisza szinte forr, mint néma katlan,
Mit izzó part ölelget lankadatlan.*

*Selyem felhői sáppadt türkisz égnek,
Bolyongó vágynak mély tűzében égnek.*

*S a végtelen mezőkön szőke fényben
Kazlak hevülnek tikkatag kövéren.*

*Fülledt a csönd, mint ha üres a kaptár,
Keleti lustán szunnyad a magyar nyár.*

*Mi lesz, ha egyszer szikrát vet a szalma
És föllángol e táj, e néma, lomha?*

*Ha megutálva száz here pimaszt már,
Vihart aratva zendül a magyar nyár?*

... IO SONO PITTORE.

*Mint mesterek a régi reneszanszban,
Mely még szívem honvágyát kelti egyre,
Én is Madonnát festettem magamban,
Hogy ballagtam a bús parnaszi hegyre.*

*Ruhája égbék, tengerzöld szemében
Ifjú szüzesség boldogsága csillan.
Előtte gyakran meghajolt a térdem,
A hegyen is ott láttam a magosban.*

*Csalódtam, ó de mért erről beszélni?
Múlt verseim e bánatról dalolnak.
A kép az kész, de hol van ő, az égi?*

*Az álmaim egy balga álma voltak.
Most képem bal sarkába sirva festek
Koldús barátot, aki hitevesztett.*

BORULÁSOS ÓRÁN.

*Az üdvösségből mindig kitagadva,
Fáradtan léptem csüggesztő útakra.*

*Pusztaság pacsirtájának születtem
És viharok vándormadara lettem.*

*Másoknak nyitja kertjeit az élet,
Enyém csupán egy hervadó vidék lett:*

*Emlékek avarában járok egyre,
Felejtteni tanulva s nem felejtve.*

*Ó gyér emlékek, elomló bokréta,
Szívem csaló ígézet vonja néha:*

*Az Élet nagy, szabad útjára lépni,
Nyiló rózsáit nyiltukban letépni!*

*Mámoros lenni új üdv mámorától
S nem hamvadozó emlékek torától.*

*Ó, de szivemben valami megsajog,
Kudarcok árnya, multak álma borong,*

*Tilos üdvösség és tűnő ígézet!
Fölöttem szédítőn átrobog az élet!*

MATER DOLOROSA.

*A temető lett háza és hazája
És párnája a csendes síri hant.
A hajnal és az alkony ott találja.
Ő várja, hogy örökre megvirrad.*

*Mert bús, egyetlen éjjel már az élet
És pislogó mécs az emlékezet.
A kedves arca néha visszaréved
S csókolja a röögöt, mint hült kezét.*

*A ciprusok oly hívón bólogatnak
És sóhajtása kél a néma hantnak,
Amelyre itten nincsen felelet.*

*És mindig szürkébb lesz a földi város
S a távol oly derűs és délibábos
És lassan, lassan nyílnak az egek.*

ZRINYI, A KÖLTŐ.

*Sötéten csillogó bogyószemed
Mély századok éjéből rám mered,
Mint keserű vád és komor panasz,
Csüggedt szívem mélyébe villan az!*

*Tudom mit kérdez hü és bús szemed,
Mely látott halni, győzni eleget
S jövő kárpitján nézett bizton át,
Fénnyel nyilazva a sűrű homályt.*

Ó mit feleljek, mit mutassak itt?
Avarba hulló hadak halmaít.
Közönybe fuló sóhaj és sikolyt,
Bitangul veszve álmod, ami volt?

Én hallgatok, susog a hűs avar,
Jön a nagy ősz és hull, hull a magyar.
Jön a nagy ősz és hull, hull légiónk.
Ó bán, aludni s nem álmodni jobb!

ANASZTÁZIA.

Föltámadó: így hívták nagyanyámat,
Akinek arcán másvilági bánat
Hervatag őszi mosolya ragyog;
Igy néznek ránk a bús őrangyalok.

Föltámadó: fájdalmas anyasága
Ma benned él anyám, te árva, drága,
Te könnyezőn mosolygó jó anya,
Szomoru házunk szelid alkonya.

Föltámadók: bennem ma száz dalokban
Mély bánatotok hamva lánggra lobban
S mi bennetek holt, néma, ősi gyász volt,
Meglengetem, mint győzedelmi zászlót!

ÉNEK A TOLL KATONÁIRÓL.

Szerettem őket és közöttük éltem
S velük szenvedtem életemben én
És együtt vártuk a magyar vidéken,
Hogy lesz még ünnep s fény hazánk egén.
Kopott szerkesztőségéből szállt az ének,
Száz sóhajom, szerelmes vágy s remény,
A telefon lázas kagylója zengett,
Új rimeket sugallva énekemnek.

O névtelen s neves száz fürge hőse
A tollnak, amely szentebb, mint a kard,
Mely utat vág egy igazabb jövőbe
S nagygyá avatja a szegény magyart,
Vidéki por, sár, sok bús hegedőse,
Ki másokért küzd, álmodik, akar,
Szeretlek testvér és bajtárs a búban
S az igazért vívott szent háboruban.

S egy koszorut hadd kössek sirotokra,
Kik alszotok már s álmodtok tovább,
Kuszkó Dezsőknek szürke légiója,
Holt katonák, elnémult cimborák,
Zuboly, Pilisi, Gyóni, kik tudója
Vagytok, miért mi vergődünk odább.
S az Isten jobbján irtok már riportot
Magyar nagyságról, mely az égbe rontott.

Becsületes, vitéz toll katonái
Köszöntelek rajongó hadsereg,
Kik irni, ázni, fázni, éjszakázni
A küldetés lázával jöttetek,
Kikről nem szólnak hirnek harsonái
S ha lesz, tragikus gyász lesz nevetek.
Sirotok süpped lassu feledéstül
Mig a Vezérnek száz ércszobra készül.

MAILLARD KISASSZONY.

Hol Watteau tája ring a kerti tóban
S Watteau idilltől hangos a pagony,
A nyájas, álmos, bájos rokokóban,
Az illedelmes féte galantokon
Arany topánban és fehér selyemben,
Mig enyhe mélézás ült minden arcon,
Versaillesben járta a lány menüettet
A sáppatag csillag, Maillard kisasszony.

Fekete parkban százszinű rakéták
Álomderűs fényfoltokat vetettek,
Az égerfák alatt folytak a tréfák,
A piros borok és fehér szonettek.
A szőke márki hidegen mosolygott,
Mint hold világa az éjjeli parkon
És egyre melegebb lett s elfogódott
A sáppatag csillag, Maillard kisasszony.

Ó fété galant, ó táncütemű órák,
Ó szomorúságok boldog évada,
Ti lopott csókok és ti lopott rózsák,
Oda a táncok, az álmok oda!
Marseille felől új nóta kél, új hajnal.
Versailles fölött oly vérvörös az alkony,
Nem táncol már többé csendes fété galantban
A sáppatag csillag, Maillard kisasszony!

Föl honfiak, polgárok talpra,
Ez a dicsőség reggele,
Fehér lesz szőke márkik arca,
Piros nyakuk hull földre le!
A danse macabre járja a Gréve téren
S a szankülött kérges tenyere tapsol,
A Carnagnole veszett ütemére
Mámorosan táncol Maillard kisasszony.

A kék Macskában tort ül a vigasság,
Maillard kisasszony iszik és dalol:
Éljen a nép, a jólét, a szabadság,
Éljen a . . . éljen a forradalom!
Mit kívánsz a táncért kisasszony polgártárs?
— Ó lágyan és vágyón lehunyja szemét,
Mint Salomé a nagy Luininak vásznán
S szól: A szőke márki szép, hideg fejét!

IDEGEN ZSOLDOS ÉNEKE.

MÉG A HÁBORUBAN IRTAM.

*Csak harcolok, nem mondják meg, minek,
Ki tudja, tán az isten hírének?
Hogy több teremjen trágás földeken
Szívem véreből, ó de nem nekem!*

*Csak gyilkolok, de nem tudom, kit is,
Kiontom én a Krisztus vérit is.
Mert ez parancs, bár még emlékezem,
Másként papolta ezt a pap nekem!*

*Csak szenvedek, de nem látom, miért,
Talán a mások üdvösségiért?
A pokol útja jó szándék, tudom,
Hej cimborák, menjünk e rossz uton!*

*Csak meghalok, de nem tudom, hogyan,
Melyik mezőn majd, ó de boldogan!
Mert egy komám hű, az öreg halál,
Az megsirat, ha engem lekaszál!*

ŐSZI VERŐFÉNYBEN . . .

*Őszi verőfényben pirosak a lombok,
Egy kis dicsőségtől nem leszek én boldog,
Messze tarlót róttam, hideg volt az éjjel,
Takarózni kellett egy kis dicsőséggel.*

*Ha irigyelnétek, odaadom ingyen,
Fanyar borostyánnál egyebem úgy sincsen,
Amit én elértem, nincsen áldás azon,
Csak az én magányos útamat siratom . . .*

*Pihenőre térni: örök vágyam nékem,
Jó szó, jó bor, egy csók: lenne dicsőségem;
Adjatok, adjatok, őszi rózsát ősznek,
Puha derekaljat fáradt hegedősnek!*

BÉKÉT!

*A jobb világról, boldogabb világról
Szavalsz, szavalsz, szent forradalmi mámor.*

*És egyre szürkébb lesz e szürke élet
És örömünk, mint vert had, messze széled.*

*És boldogságunk sáppad, mint fogyó hold
És föld alá megy minden, ami jó volt.*

*Kivándorolni innen, ó de merre?
Elmenni, mint a felleg, tengerekre?*

*Mint a daru, ha ősz jön és ha köd jön
S valami messze, nem járt, tiszta földön,*

*Az Indiákon vagy a szüzi holdban
Mindent feledni boldog elhagyottan,*

*Véres kezünket csillagfény hűsébe
Áztatni és zokogni: béke, béke!*

DAL.

*Szabad legyen még ezt dúdolni halkan,
Csöndes panaszt, zúgó világviharban,
A Tisza partján nézni mély vizekre
És a vizekre hajló fellegekre.*

*Mint monitor mellett az árva bárka,
Olyan magányos szívem szomorúsága.
A bárka zöld volt, mint a jó reménység,
Most szürke, mint a vénség és a kétség!*

*Tavaszi szél száll, rügy bimbója pattan,
Valami kászolódik e tavaszban,
Ilyenkor sirnak gyantát fiatal fák,
Ilyenkor fáj az elmúlt fiatalság!*

A MIZANTROP . . .

*Én szeretem a hű teheneket,
Szemükben annyi mélabú eped.*

*És szeretem a fáradt lovakat,
Mikor a jászolnál boronganak.*

*És szeretem a víg kakast, ha szól,
Mikor gyöngy szürkül lila ég alól.*

*És szeretem a tücsköt, monoton
Gyászával nyárutói lombokon.*

*Csupán az ember, a mohó, a vad,
A gonosz ember ne bántana csak!*

NYÁRAY ANTALNAK.

*A homlokunkon hervadt venyigével
Már nem köszöntjük a kelő napot
S rakétainktól nem ragyog az éjjel,
Csak tünt öröm könnyharmata ragyog.*

*Az élet tegnap oly telt serlegéből
Üröm tekint már s gond seprűje néz
S te jössz elénk a gazdag messzeségből,
Boldog szigetről, bátor tengerész.*

*Te jössz felénk és fiatal borággal
S dus borostyánnal mosolyog fejed
S szemedből a mi tünt napunk nevet*

*És szavaidban álmunk vágya szárnyal,
Szabad vigan e szürke táj felett
S elmúlt nyarakból hoz üdvözlétet.*

MEGINT A TISZÁNÁL.

*Egy nyaram elmúlt, fénye elapadt
És téged szent folyóm, nem láttalak.*

*Talán azért is voltam oly beteg,
Mert nem ringattad fáradt képemet.*

*Hisz habod párna, szőke, lágy selyem,
Melyen hold nyugszik és álom terem.*

*Ó ez a hold és ez az éjszaka,
A csöndesség és békesség maga.*

*A csöndesség, mely mégis halk zene,
Azúr világok víg üzenete.*

*S e béke úgy legyinti lelkemet,
Mikéntha gyöngyvirággal verne meg.*

*Ó tiszaparti holdas éj, te mély,
Szívembe csöndet és békét zenélj.*

*Szödd át ezüsttel rajta a borút,
Feledjen el világot s háborút!*

ÉS MÉGIS . . .

*Dalom halkulva szólt és ringatón,
De mélyén titkosan
Ott zsongott mégis a forradalom.*

*Zászlóm fehér volt, szűz, szelid selyem,
De rajta pirosan
Világolt vérem és rejtelmesen.*

*Szememből ősi tűz ragyog ma is
S bár könny öntözte meg,
Ragyogni fog mély éjszakába is.*

*És én tudom, hogy árva temetőn,
Fáradt szívem felett
Lidérc libeg majd, hajnalt keresőn.*

TUDOM MÁR . . .

*Én nem bírok már haragudni rátok.
Haramiák ti és ti uzsorások!*

*Én mint a gyermek nézem e pokolt már,
Bús gyermek, aki mindent megtudott már:*

*Hogy a mennyország kéklő pára ottan,
Vér és könny ára tündöklő magosban.*

*Hogy vágyunk, mely száll büszke szűz egeknek,
Egy édes ringyó ágyékán pihen meg.*

*Hogy hősei száz égzengő rohamnak
Egy bűdös árok fenekén rohadnak.*

*Hogy Nietzsche, zengvén tulsó ormainkrul,
Csak lágyuló agy, mely bomlásnak indul.*

*Hogy Krisztus, függvén az örök kereszten,
Magán se tud segíteni, elesetten . . .*

*Hogy életünk perc tévedése, más sem
S hogy nem segít itt a halál sem. Ámen!*

GABRIELE D'ANNUNZIONAK.

*A nyár dalol az ertye zöld alatt.
A Tiszaparton, a kelő napon,
Mig rózsafényben szállnak madarak,
Egy szökőkút zenéjét hallgatom.*

Be szép a reggel, ott is, ugy-e szép?
Tiburi völgyben, Róma szüz egén
És szép, ha langy illattal a setét
Mély nyári éj néz száz csillagszemén.
Óh minden fájó árnyon, gyászon át
Oly diadalmas és oly dús az élet.
Ugy zengeti az örömharsónát,
S te meg akarnád ölni az öcsémet?

De a szökőkút csak dalol, dalol,
Tükrébe fürdik kék menny, zöld pagony,
Versailles se több nékem, túl valahol.
Mint ez a sétány, nyári hajnalon!
Ó pedig én is, én is fürdetém
Tört lelkemet mindenben, ami szép,
Elrévedeztem Rembrandt remekén
És ittam versek mákonyos ízét.
Daloltam én is messze, méla dalt,
Csöndes panaszt arról, mily bús az élet
És hogy mily szép a bú a nap alatt.
S te meg akarnád ölni az öcsémet?

Ó régi nyár, ó eltűnt szüz derű,
Mi verseket olvastunk estelen.
A versekben száz bűvös hegedű
Sirt epekedve és sejtelmesen.
Az égi sátor künn már csillagos
Kékellő selymét feszítette fenn.
Te tán Párisban nagy körutakon
Kószáltál és titáni tereken!
Mi téged is idéztünk, — szellemet —
És verseden a lelkünk messze tévedt.
Párisba tán és álmodtunk veled.
S te meg akarnád ölni az öcsémet?

KÖSZÖNTŐ.

Lassan bucsuzom a világtól.
Öröm, vágy, élet tovapártol.

*A tulsó partra többet nézek,
De még marasztal egy ígézet.*

*A szemeid hü, tiszta fénye
Világol még rám bizva, félve.*

*Szomoru szépséged varázsa
Aranyat hint e hervadásra.*

*Köszönöm e borus szerelmet
Hogy lelket ad nekem a lelked.*

*Hogy bucsuzó tekintetemben
Te tündökölsz, én drága szentem.*

*Köszönöm, édes, hogy szeretted,
Hogy holt szív hü özvegye lettél.*

ÚJ FAETON.

ZÖLDI VILMÁNAK.

*A csillagok közé suhanva
— Bús árnyam száll e tájon át —
Az élet egyre hidegebb lesz
És nem lelem tünt örömök nyomát.*

*Szállok a kékes Sziriuszba
— Hideg fény, ó de úgy ragyog —
S a magasságban sorra gyúlnak
Dalaim, az új, hulló csillagok.*

*Csak néha szédül a fejem még,
— Ó régi édes, bús mesék —
Mikor a mélyből feltör egy hang,
Mely egykor szerelmes szívemben élt!*

Mely egykor úgy csendült remélve,
— Letört szerelmek, csönd legyen! —
Mint orgonaszó lágy zenéje
A májusvégi, régi ünnepen!

.... De ekkor a Nap kocsijának
Gyeplőit ércesen fogom,
Ne szédülj, dalok Faetonja
Törj csillagokba, sápadt homlokom!

NAPOLEON.

1.

Rágondolok az óriás elődre
Szűk életem magányos szigetén
Körben kerengve és kétségbe dőlve,
A szép örömnök száműzöttje én.

Szerettél-e sakkozni téli estvén,
Mikor nem zörren már a holt haraszt
És nézni, az ostábla ütközetjén
Mint dől ki egy ütéssel a paraszt?

És rágondolni a koldus reményre,
Mely a nagy játék közben elveszett
És gondolni királynőnk termetére,
Mely karcsu, mint e bus játékszerek?

És gondolni a sirra, hol halomban
Hevernek mind a sárgák, feketék,
Győzők, bukottak angyali nyugodtan
S a gesztusra, mely nekünk int: Elég!

2.

Szerettél úgy-e a távolba nézni
És várni némán, mélán egy hajót,
Mappák fölé hajolva fölidézni,
Ez Korzika, ez Páris, Elba volt?

*Ez Moszkva volt, ez Győzelem, ez Álom,
Ez Barátság, ez Gyász, ez Szerelem!
S elrévedezve a közel halálán,
Meghatva nézni szét az életen?*

*Az életen, mely nem köt már ki többé
És nem visz el Párisba soha már.
Csak nézni sorsunk komor kikötőjét,
Hol félárbocra vonva a halál.*

TERZINÁK

MÓRA FERENCNEK.

*Az életutnak épp közép felén,
Ha visszanezünk, pajtás, a sötétbe,
Különös dolgot látunk, te meg én:*

*Mögöttünk elmúlt napjainknak éje
És benne holdvilág gyér mosolyával
Fiatalságunk balgatag reménye.*

*Az én szívem már emlékezni átal,
De azt tudom, hogy előbb mind az emlék,
Mint életem, amit nem éltem által.*

*Csak készülődtem, hogy majd egyszer elmék
A napos és virágos oldalára,
De nem láttam mást, csak a naplementét.*

*Te is az ódon könyvtárnak zugába
Bujtál, ha künn a tavasz csókja égeti
És este irtál, sokat és hiába.*

*Mert ólomerdők erdeje mi végett,
Ha meghuzódni sem tudsz benne végül
És ujság rongya lesz minden, mi élet?*

*Mi marad itt meg végső menedékül
Az élet elfáradt Robinzonának,
Ha a vihartól minden álma szétdül?*

— *Egy jó szivar tán s egy szép, büszke bánat?*

A TÜCSÖKRE . . .

*A tücsökre gondolok szeliden
És mosolygón, a kedves tücsökre,
Ki nyugalmas boldogan zenél majd
Fölöttem, ha fekszem már örökre.*

*Az egekre gondolok mosolygón
És nyugodtan, a szelid egekre,
Melyek némán tündökölnek akkor
Fölöttem, ha int az örök este.*

*A mosolyra gondolok nyugodtan
Egykedvűen, az örök mosolyra,
Mely enyém lesz majd, ha ősi bölcsőm
Áttalringat fénylőbb csillagokba.*

EMLÉKEK ÚTJÁN.

*Lelkem ma sétál régi városokban,
Hol ifju voltam és szomorú voltam.*

*Tavaszi fényben vár a drága Várad,
Hol Annáért volt szép a dal s a bánat.*

*Némán borongok az öreg Pozsonyban,
Hol ifju lánnyal vígan kóboroltam.*

*A csöndes Léva holdas udvarában
Tünt zongorát hall fölujjongni vágyam.*

*A nyárutói gazdag Ujvidéken
Egy hervatag kert visszhangozza léptem.*

*A messze, árva Szigeten, a parkban
Egy fát keresnék, hol szívet faragtam.*

*Szelid domb alján szomoru Szakolcán
Vidéki bánat föllege hajol rám . . .*

*Lelkem ma sétál tünt utcák nagy éjén,
Vezet az emlék, pislogó lidércfény.*

*Vezet a vágyam és vezet az álom
S csak temetőknék kapuit találok.*

SZERENÁD.

*Balkonodra szállt a néma est,
Ez a nagy, bús fekete madár
S eltakarta szőkeségedet.*

*Gubbasztva az álmaidra vár,
Álmaidba hadd szőjjem dalom,
Minden szála arany, puha szál.*

*Mosolyogj, mint holdsugár a tón
Bús szavaim fellegét feledd,
Lelkedet ma lágyan ringatom*

S várom a hajnalt, nővéredet.

SZERELEM?

*Én nem tudom mi ez, de jó nagyon,
Elrévedezni némely szavadon,
Mint alkonyég felhőjén, mely ragyog
És rajta túl derengő csillagok.*

*En nem tudom, mi ez, de édes ez,
Egy pillantásod hogyha megkeres,
Mint napsugár ha villan a tetőn,
Holott borongón már az este jön.*

*En nem tudom, mi ez, de érezem,
Hogy megszépült megint az életem,
Szavaid selyme szíven simogat,
Mint márciusi szél a sirokat!*

*En nem tudom, mi ez, de jó nagyon,
Fájása édes, hadd fájjon, hagyom.
Ha balgaság, ha tévedés, legyen,
Ha szerelem, bocsásd ezt meg nekem!*

HIÁBA . . .

*Uram, ki bennem élsz, örök mementóm,
Tudom, tudom, hogy sátraid mi szépek,
Tudom, hogy bennük béke s fény az élet
S hogy testem véred megváltotta templom.*

*Tudom, tudom. Kitárom két karom
Feléd, örök fény és szemem, e tört szem
Reád tekint a gyászban és a ködben
S téged keres sirón, félig vakon!*

*Uram, de tagjaim törvénye mást vall
És néha, tavasz táján, bús varázssal
Megejt egy illat, egy hang, egy tekintet.*

*S a vérem, mint a megveszett szelindek
Rohan tüzes sebével élni, marni,
Egy áldott ölben kinos kéjbe halni!*

SZÖKE FÉNY.

Mélázgatok egy szöke koszorún,
Mert szöke mind, akit fájón szerettem,
A szökeségük tört át száz borún
És tündökölt száz éjszakán felettem.

És szöke volt, ki egyszer szeretett,
Mint holdfény átragyog egy őszi estét
A ködbe temetett tarlók felett.
Ó holdam lángja: bánatos, nagy emlék!

Csillogjatok csak, szöke koszorúk,
Ma minden színetek, mely rám derengett,
Alázatos halványan elborul
Berenicémnek szökesége mellett.

KI TUDJA?

Káprázat ez: a régi májusoknak
Szűz orgonái nyílnak újra ki
És mint a sirból a fehér halottak,
Támadnak lelkem bágyadt vágyai.

A férfi gordonkáján visszazendül
A fiatalság fojtott dallama,
Mint ahogy alvó kerteken keresztül
Rügybontó május surran újra ma!

Valaki újfent szolongatja párját,
A dal a régi, fájó és örök,
Vesztett örömök legszebb örömök!

Ki tudja, milyen éjek éje vár ránk,
De addig, sirok és romok felett
Én énekelem az életemet!

FÖLDANYÁNK.

*Ha majd az égi mezőkre megyek,
A nagy pusztára, hol a tejút vár rám;
A tejút, az örök szittya sereg,
Kései, tépett igricére várván,
Ha majd az égi mezőkre megyek,*

*Megdobban-e a vén rög, a magyar,
A liszai táj fog-e sirni értem?
Mert megdőfött sok átkozott agyar,
Mert rónáitól olyan távol éltem,
Megdobban-e a szent rög, a magyar?*

*Hisz pogány gyula módjára szerettem
És sirva csókoltam fehér porát
S bár napnyugoti álmokba temettem,
Tőle a testem és majd ő fog át,
Hisz pogány gyula módjára szerettem.*

*És testvérem a busuló paraszt,
A méla és szilaj, a vére vérem,
A lusta magyar televény maraszt,
Hisz lelkem suttog a nagy jegenyékben,
Hisz testvérem a busuló paraszt.*

FEJFA.

*Tavaszi van újfent. Ady Endre fölött
Violák, rózsák, nárciszok éke nő
És forradalmas lelke napján
Érik vetésed, arany jövőd.*

*Tán jól van így ez. Szent szomorú szíve
Termő erőnek jobb ma rögök ölén,
Mint megszakadni néma kinban
Gyászmagyarok setesutaságán.*

*Mert dal, remény mind szörnyű korai volt,
Szép bánatunk, új harcunk errefele,
Korán kezdtünk csatázni, sirni
És kora sir a legilletőbb itt!*

*Tavasza van újfent. A bihari hegyek
Nem ekhózzák ma énekedet, Ady,
A Szajna partja erre küldte
Mostoha népeit Afrikából.*

*Tavasza van újfent. Ó legyen is tavasz!
Viruljon asszony, orgona, fény, öröm,
Csak Ady Endre forró szívét
Földi — ó jaj — hűs, fekete föld már!*

LASSAN BÚCSÚZOM . . .

*Lassan búcsúzom minden földi széptől
És földi jótól. Kedves ez nekem.
Legyen legalább hosszú s szép a búcsúm,
Ha kurta és kopár az életem.*

*Isten veled, egykor egyetlen üdvöm:
Babér, magasság, boldog lendület,
Ó versek, mily dicső volt énekelni,
Mikor még messze, nagy jövőm üzent!*

*Adieu Asszony, szerelem, bolondság,
Nemrég az élet s művészet maga,
Ma, bánatos magányom alkonyatján
Közeltető éjem esti csillaga!*

*Szívem szerint köszöntök minden embert,
Ki napjaimnak fényt és szint adott,
Téged is köztük, ifjú, sugaras nő,
Ki nem hoztál rám semmi bánatot.*

SASFIÓK.

*Mint aranyos és ében ampiróra
Halk és finom zenéje szőnyegen,
Mely haloványkék és merő selyem,
Olyan e versek fáradt indulója.*

*S mint dús cirádás vert aranykeretben
Velence szivárványos üvegén
Egy szőke fő szemében büszke fény,
Olyan vagy herceg, én sápadt szerelmem.*

*A gloire fon fürtödre szőke rózsát,
Lépted nyomán a szürkülő valóság
Besüpped, mint virágos szőnyegek.*

*És ajkadon a szép szó úgy lebeg,
Mint bibor sebbel hófehér sirály:
Halovány herceg, római király!*

SZINHÁZ.

*Remegő vállak tündöklő havából.
Diadémek mély fénye fölragyog.
Sötét biborban ég a büszke páholy
S én lázadó láz betege vagyok.*

*A kikelet künn már hangolja húrját
S ujjongni fog az erdei zene,
De engem mély tavaszi szomorúság
Színházba űz, bár napfény kellene...*

*Már cseng a kard, már csendül a motívum,
Acélos lesz a lég s a kikelet
Betör süvöltve s mindent eltemet.*

*A vad zenét beteg szívembe szivom
S míg a tavasz száll, száll s zenél ujjongón
Egy váll taván pihen forrón a csókom.*

1916 ŐSZÉN.

*A magyar ősz már ott bolyong a tarlón,
Holdunk ezüstje hüvös, mint a dér,
Az őszi tücsök elmélázva hangol
S a honi ákác lombja elalél.*

*Ó szeptemberi magyar szomorúság,
Véres, dalos te: új szüret fogad.
Lelküink gerezdje még negytermi búját
S bánat hangolja még a húrokat.*

*Hogy végignézek a fonnyadt határon,
Hány magyar rózsa hervadt el a nyáron:
Tünődve és bánkódva kérdezem.*

*Még jönni fogsz tán aranyos batáron,
De milyen áron, ó de milyen áron,
Piros, boros, utolsó győzelem!*

ÉNEK TOMPA MIHÁLYHOZ 1917 ŐSZÉN.

*Talpig nehéz gyászban, térdig holt avarban,
Fájó magyar őszben, bús világviharban
Ünnepel ma néped,
Ősznek és bánatnak énekese, téged.*

*Ősz és bánat nem volt soha még e tájon
Ily áldatlan, mint ez, mikor fájva fájón
Emlékezzünk vissza
Gyászukban is bizó, hívő dalaidra.*

*Ősz és bánat nem volt soha még szívemben
Ily vigasztalan és ilyen terméketlen,
Dús fájdalomú őszám,
Ki dalt szüreteltél bánaton és őszön.*

Magányban és búban magam is merengtem,
Írt magam is leltem csöndes énekemben;
De most néma ajkkal
Állok én az őszben — „elfeledve a dal“.

Szeretted, szenvedted, — daloltál halálig.
És áldott a kín is, amely dalra válik,
De mit ér az ember
Könnytelen bánattal, meddő szerelemmel?

Elporladt szivekből új virágok nőnek,
Mennyi dala, színe van a temetőnek.
Föltámadunk, — mondja.
Csak élő halottnak nincs vigasztalója.

JUHÁSZ GYULA MŰVEI:

Juhász Gyula versei. Szeged, 1907.

Juhász Gyula : Új versek. Békéscsaba, 1914.

Juhász Gyula : Késő szüret. Versek. Budapest, 1918.

Juhász Gyula : Szép csöndesen. Szegedi idill egy fölvonásba
Nagyvárad, 1909.

Versek és új versek a nagyváradai „Holnap“ első és második
kötetében. 1908. és 1909.

XA 34033

Dartai, bl 158